

PREMOGOVNIK

V E L E N J E

RUDAR

ČASOPIS PREMOGOVNIKA VELENJE IN POVEZANIH DRUŽB

Ukrepi za regulacijo odkopa in manjše stroške

stran 4

**Borba s premogovim prahom
v Premogovniku Velenje**

stran 8

50 let mesta v parku

stran 24

Knapovska večerja navdušila

stran 34

September 2009

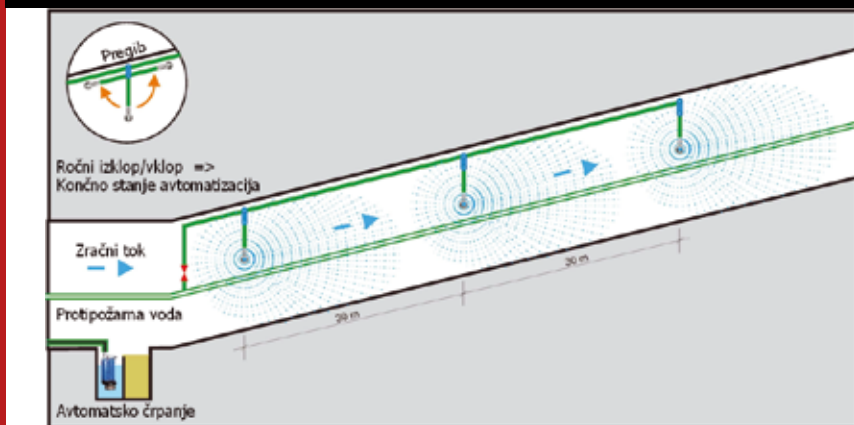
8

številka

Izhaja od leta 1953

Borba s premogovnim prahom

stran 8

Udeleženci Poslovne šole na ekskurziji

stran 18

50 let mesta v parku

stran 24

Knapovska večerja navdušila

stran 34

VSEBINA

4 | Ukrepi za regulacijo odkopa in manjše stroške

5 | Spremenjen delovni koledar

6 | Druga dizelska lokomotiva

8 | Borba s premogovnim prahom v Premogovniku Velenje

12 | Reševalci na testiranju

14 | Zahteve za učinkovito rabo energije v stavbah

17 | Premogovnik Velenje za Občino Šoštanj

18 | Udeleženci Poslovne šole na ekskurziji v Angliji

20 | Podpisanih 48 novih štipendijskih pogodb

21 | Vozniki, pazite nanje!

22 | Skoraj tri desetletja sem srkal pevsko opojnost

24 | 50 let mesta v parku

27 | Ludvik Mali, 90-letnik

28 | MOS priložnost za krepitev blagovnih znamk

30 | Raziskovalni tabor v znamenju 50-letnice mesta

32 | Zahtevni projekti RGP

34 | Knapovska večerja navdušila

36 | Hmelj povezal rudarje in hmeljarje

37 | Dve kolesi in par nog

38 | Zdravje

40 | Razpis sindikalnih apartmajev

43 | Nagradna križanka GOST

(PO)IŠČIMO DOBRE NOVICE

Včasih ni tako pomembno, kaj rečemo, temveč to, kar drugi slišijo. S tem dejstvom se službe za odnose z javnostmi in piarovci vsakodnevno ubadamo. Kako doseči, da bodo mediji, ki so ena od naših najpomembnejših zunanjih javnosti, delovanje, uspehe, dosežke in vsakodnevno dogajanje v podjetju, spremljali in seveda tudi objavljali?

V mesecu, ko mesto Velenje obeležuje 50 let, skupaj z njim praznuje tudi Premogovnik Velenje. Za obema je seveda že mnogo več desetletij, kar delujeta in sooblikujeta ta prostor in celotno Šaleško dolino, in v tem času je Premogovnik Velenje nanizal že vrsto uspešnih aktivnosti ter dobrih projektov.

Naša dolina bi bila bržkone drugačna, če v njenih nedrih v preteklosti ne bi odkrili nahajališča premoga. Podzemno pridobivanje premoga je naše okolje precej zaznamovalo. Dalo pa je tudi delo celim generacijam rudarjev, ki so skrbeli za svoje številne družine. Prav zaradi te tesne povezanosti in različnih vplivov na okolje je bilo vso to obdobje potrebno skrbeti za dobro komunikacijo med podjetjem in lokalno skupnostjo.

Tega se v Premogovniku Velenje danes še posebej dobro zavedamo. Samo letos smo zasadili približno 40.000 sadik hitrorastočih dreves, s posebno filtrirno napravo smo prečistili reki Pako in Ljubljanico, da so ju lahko mimoidoči pili, postavili smo skulpturo »Mobil – okrog premoga se vse vrti«, v rudarske vrste smo častno sprejeli predsednika RS dr. Danila Türka, prvošolčkom smo že drugo leto zapored podelili rumene majičke z Ligi za varnejšo pot v šolo, organizirali smo javno razpravo v Šoštanju, pripravili smo premiero komedije Knapovska večerja, v Muzeju premogovništva Slovenije redno organiziramo razstave – teh aktivnosti je toliko, da bi potrebovali ves Rudar, če bi želeli vse naštet. Izjemno smo ponosni, da smo za svoj doprinos v lokalni skupnosti kot glavni nosilec razvoja in rasti ob 50-letnici Velenja prejeli posebno priznanje Gradnik Velenja, kar še posebej potrjuje naše tvorno sodelovanje.

Pa vendarle je v današnjem času, ko mediji hlepijo po zgodbah, ki dišijo po krvi, nesrečah, tragedijah, tako težko »skomunicirati« dobro novico. Le koga v javnosti namreč še zanima, da smo v letošnjem letu naredili toliko in toliko dobrih projektov, ko pa bi raje brali o nesrečah, ki zvišujejo gledanost oz. naklado?

Premogovnik Velenje si kot družbeno odgovorno podjetje zelo prizadeva, da skrbi za varnost svojih zaposlenih, za trajnostni razvoj lokalnega okolja, v katerem deluje, za dober odnos do poslovnih partnerjev – toda te pozitivne novice največkrat najdejo svoj prostor šele po dvajsetminutnem bombardiranju z vojnami, nesrečami, recesijo. Po spremljanju medijev imamo vse bolj občutek, da okrog nas sploh ni več pozitivnih zgodb, zgodb o uspehih, dobrih dosežkih ali pa se znajdejo le na zadnjih straneh oz. ob koncu programa.

Sama tudi na Facebooku pospremem vsak dosežek našega podjetja in celotne Skupine, Muzeja premogovništva Slovenije, Rudarskega okteta, Pihalnega orkestra, Harmonikarjev, saj se zelo dobro zavedam, da nekatere – predvsem mlade – dosežem le na ta način. Vsi, ki delamo z mediji, moramo slediti vsem novim medijskim prijemom, saj najbrž ni treba posebej razlagati, da čedalje več ljudi za računalniki in na spletu preživi vedno več časa. In da informacije iščemo predvsem na ta način.

Sama ne berem in ne želim spremljati rumenega pisanja in objav – ne zanimajo me nesreče drugih. Vesela sem, ko zasledim, da je nekomu uspelo narediti nekaj dobrega, da je nekdo pri svojem delu uspešen, da dosega dobre rezultate, da gre mojemu podjetju dobro, da se moje mesto lepo razvija, da je delo dobilo toliko in toliko ljudi

... Želim si le več ljudi, ki bi jih pritegnile dobre novice. Kajti potem jih bodo tudi mediji pričeli iskati.

Tadeja Mravljak Jegrišnik
vodja Službe za odnose z javnostmi Skupine Premogovnik Velenje

Časopis Premogovnika Velenje
in povezanih družb,
september 2009, številka 8

IZDAJATELJ

Premogovnik Velenje

UREDNIŠTVO

Glavna in odgovorna urednica:

Diana Janežič

Novinarka in lektorica:

Dragica Marinšek

Naslov: Uredništvo Rudarja,

Partizanska 78, 3320 Velenje,

tel. 03/899-6396, faks 03/5869-131,

el. pošta: diana.janezic@rlv.si

UREDNIŠKI ODBOR

Tadeja Mravljak Jegrišnik, predsednica,

Diana Janežič, glavna in odgovorna urednica,

Dragica Marinšek, lektorica,

Ivo Hans Avberšek, oblikovalec,

Pavel Skornšek, Proizvodnja,

Branko Mlinšek, svet delavcev,

Tomo Lipnik, sindikat,

Helena Šumah Zaluberšek,

HTZ Velenje, Ivan Pečovnik,

RGP, Srečko Gračner, PV Invest,

Suzana Puc, GOST

OBLIKOVANJE

Ivo Hans Avberšek, StudioHtz, HTZ

Velenje, el. pošta: hans@rlv.si

TRŽENJE OGLASOV

StudioHtz, HTZ Velenje, kontakt:

David Koren, el. pošta:

narocila.studiohtz@rlv.si, tel.

03/5871-774, GSM 051-301-634

TISK

StudioHtz, HTZ Velenje,

I. P., d. o. o., Velenje

NAKLADA

4000 izvodov

Mesečnik Rudar prejemajo zaposleni

v Skupini Premogovnik Velenje in

člani Kluba upokojencev Premogovnik

Velenje brezplačno. Davek na

dobrano vrednost po stopnji 8,5 %.

Poštnina plačana pri pošti 3320.

NASLOVNICA:

Jesen 2009

foto Hans

UKREPI ZA REGULACIJO ODKOPA IN MANJŠE STROŠKE

Gibanje zalog premoga in odkopavanje premoga sta letos nekoliko drugačna, kot smo načrtovali z letnim načrtom. Za to je, pravi glavni tehnični vodja mag. Marjan Kolenc, več razlogov.

»Že v spomladanskih mesecih je HSE oziroma TE Šoštanj kupila manj premoga. Z letnim načrtom smo v juliju predvideli primanjkljaj premoga na deponiji, v začetku julija pa je bilo stanje povsem drugačno, saj je bilo na njej 360.000 ton premoga. Na eni strani je TE Šoštanj pokurila manj premoga, na drugi strani smo dosegali zelo dobro kakovost premoga. V avgustu in septembru je v TEŠ potekal remont blokov 1-4, kar smo seveda v naših načrtih upoštevali, a glede na vse prej povedano se je konec septembra na deponiji nabralo skoraj 600.000 ton premoga. Po ocenah HSE v TEŠ letos ne bodo pokurili z letnim načrtom predvidene količine premoga, minusa bo za okoli 100 GWh ali za okoli 110.000 ton premoga,« je uvodoma povedal mag. Kolenc.

Zato je Uprava sprejela več ukrepov, ki se nanašajo na spremembo delovnega koledarja, število delovnih dni in organizacijo dela na jamskih deloviščih. S temi ukrepi želimo tudi zmanjšati stroške. Mag. Kolenc: »Glede slednjega smo

v septembru omejili proizvodnjo na 15.000 ton na dan na odkopu -50 A v jami Pesje in smo delali samo v dveh izmenah. Proizvodnja na odkopu -120 B v južnem krilu jame Preloge pa teče v štirih izmenah, s čimer se prilagajamo slabim naravnim razmeram na odkopu.«

V oktobru je načrtovana premontaža v jami Pesje, in sicer demontaža odkopa -50 A in montaža odkopa -50 B. Z njo bi že lahko začeli, vendar je prišlo do zatisnitve dostavne proge in jo je bilo treba pretesariti.

NAJSODOBNEJŠA PRIPRAVSKA ŠTEVILKA 7

Ob vsem tem pa se na Pripravah pospešeno ukvarjajo z novimi ali izboljšanimi načini izdelave etažnih jamskih prog. Odločili so se izvesti različne poskuse pri uvedbi novih tehnologij in materialov pri izdelavi etažnih jamskih prog, reorganizacije na pripraviških deloviščih, izdelave nove izolacijske obloge jamskih prog in nove transportne opreme.

Poskusi bodo potekali v sklopu izdelave odvozne proge etaže -50/C v jami Pesje. V klasično izdelan odsek proge so že zmontirali novi napredovalni stroj GPK – PV, dosedanjí transportni sistem pa so nadomestili s premičnim verižnim transporterjem Hazemag MCS 27 in transporterjem z gumijastim trakom AST 800. Tako bodo postopoma opremili priprasko delovišče št. 7 z vsemi potrebnimi sklopi opreme za izvajanje celovitega poizkusa.

»Poskus na pripraviških številki 7 je zastavljen tako, da z njim preizkusimo novo opremo in precej novih tehnoloških postopkov podgrajevanja. Te bomo izvajali pri napredovanju stroja vsakih petdeset metrov. Za vrtnje in vgrajevanje sider v teh testnih odsekih bomo vgradili tudi visečo vrtno garnituro GTA. Poskus naj bi trajal skoraj pet mesecev in bo realno prikazal uspešnost dosedanjih smernic razvoja izgradnje etažnih jamskih prog v Premogovniku Velenje,« je povedal glavni tehnični vodja.

NOV TRANSPORTER NA DELOVNEM MESTU

V začetku septembra je v jami potekala montaža premičnega verižnega transporterja Hazemag MCS 27. To je bilo zelo zahtevno delo, tako zaradi teže in velikosti opreme kot tudi zaradi novosti pri stroju. Posebej zahtevna je bila montaža elektrodov in krmiljenja.

Pri montaži so sodelovali tudi predstavniki podjetja Hazemag – strojnik, električar in glavni konstruktor stroja.

»Najtežji in najzahtevnejši del stroja je del s hidravličnim agregatom in pogonom gosenic, ki je težak 8 ton, in je v bistvu telo stroja,« je povedal Dušan Čižmek, vodja Priprave dela.

Stroj obratuje v jami še v poskusni fazi. V pogodbi je dogovorjeno, da bo dobavitelj spremljal prve tedne obratovanja in po potrebi odpravljal tehnološke napake in pomanjkljivosti.

dj

Med montažo transporterja v jami

CERTIFIKAT ZA NAPREDOVALNI STROJ GPK – PV

V Premogovniku Velenje šteje-
mo za velik razvojni dosežek
izdelavo novega napredovalnega
stroja GPK – PV. Osnova za stroj
je jeklena konstrukcija, ki smo jo
kupili od ruskega proizvajalca
KMZ, vsa nadgradnja pa je rezul-
tat znanja in dela strokovnjakov
v podjetju.

Pri izbiri in opremljanju stroja
smo upoštevali svoje dolgoletne
izkušnje z napredovalnimi stroji
na pripravi delovišč in pre-
dloge jamske operative. Premo-
govnik Velenje se je z izdelavo
tega stroja vpisal med proizvajal-
ce rudarske opreme.

V Sloveniji mora imeti v skladu
s Pravilnikom o varnosti strojev
vsak novi stroj CE oznako in iz-
javo proizvajalca, da je varen za
uporabo. Zato je Premogovnik
Velenje sprožil postopek certifi-
ciranja in 14. avgusta tudi prejel
certifikat o ustreznosti, ki ga je
izdala pooblaščen in neodvisna
institucija Bureau Veritas v Fran-
ciji. Napredovalni stroj GPK – PV
ustreza direktivam zakonodaje
EU o varnosti strojev, elektroma-
gnetni združljivosti ter protiek-
splozijski zaščiti (uporaba stroja
v metanskih rudnikih).

Stroj ima sodobno električno in
hidravlično opremo, ki je skladna
z evropskimi normami, ustreza
zahtevam direktive ATEX ter za-
gotavlja visoko stopnjo varnosti
in zanesljivosti obratovanja.

Po besedah direktorja dr. Milana
Medveda pomeni stroj res velik
korak pri modernizaciji jamskih
prostorov, prav tako pa pomeni
tudi zanimivo tržno priložnost
tako za trge JV regije kot znotraj
EU.

dj

SPREMENJEN DELOVNI KOLEDAR

Zaradi manjšega odjema premoga, kot je bilo sprva načrtovano, in večjih
količin premoga na deponiji, se je Uprava podjetja v soglasju s Sindikatom in
Svetom delavcev dogovorila, da bomo med 1. oktobrom in 31. decembrom
2009 začasno prešli na 37-urni delovnik.

V septembru smo bili prosti v petek, 18., (neplačani prost dan) in v petek, 25.,
(kolektivni dopust).

V oktobru bomo prosti v tednu od 26. do 30., torej v času t. im. krompirjevih
počitnic. 26., 27. in 28. oktobra bomo imeli kolektivni dopust, 29. in 30.
oktober pa bosta neplačana prosta dneva.

V novembru bomo imeli v soboto, 7., kolektivni dopust. Tudi v decembru je
načrtovan en kolektivni dopust, in sicer v soboto, 5.

7. november in 5. december bosta lahko tudi delovna dneva, če bo potreb-
no.

V oktobru bo plačanih 21 dni, v novembru in decembru pa po 20.

Letošnji zadnji delovni dan bo sredo, 23. december 2009.

Kadrovsko-spolna služba

	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER	
P	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28	P
T	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29	T
S	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30	S
Č	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31	Č
P	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25	P
S	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26	S
N	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27	N

■ nedelje in prazniki ■ kolektivni dopust

■ neplačani prosti dnevi ■ proste sobote

*Opomba: organizacija dela med letom se bo prilagajala gibanju odkopne fronte
v jami in dinamiki porabe premoga v TEŠ.*

14. SEJA SKUPŠČINE PREMGOVNIKA VELENJE

Na 14. seji Skupščine Premogovnika Velenje, d. d., ki je potekala v pone-
deljek, 3. avgusta, in ki so se je deležniki udeležili v 77,72 odstotka, so
potrdili vse predlagane sklepe Uprave Premogovnika Velenje.

Skupščina se je seznanila z revidiranim Letnim poročilom za leto 2008
in revidiranim konsolidiranim Letnim poročilom z mnenjem revizorja in
poročilom Nadzornega sveta in je tako Upravi kot Nadzornemu svetu na-
jprej podelila razrešnico, nato pa v tričlanski Nadzorni svet za obdobje štirih
let ponovno kot predstavnika delničarjev imenovala Simona Tota in Vido
Lorber, ki jima je sicer 24. avgusta potekel mandat. Predstavniki delavcev v
Nadzornem svetu je Branko Mlinšek.

Skupščina je za pooblaščen revizorsko družbo za leti 2009 in 2010 imen-
ovala družbo Deloitte Revizija.

PROIZVODNJA AVGUST 2009

odkop	načrtovano	doseženo	+/-	%	ton na dan
-120/B	120.000	92.929	-27.071	77,44	5.808
-50/A	160.000	150.788	-9.212	94,24	9.424
Proizvodnja	280.000	243.717	-36.283	87,04	15.232
Priprave	8.000	8.429	429	105,36	527
Skupaj PV	288.000	252.146	-35.854	87,55	15.759

DRUGA DIZELSKA LOKOMOTIVA

V začetku septembra je bila dana v delovanje druga od treh novih dizelskih lokomotiv, ki smo jih kupili letos. Prva je začela voziti aprila, tretja pa bo dobavljena ob koncu leta. Z nabavo treh novih lokomotiv bomo zaključili proces menjave iztrošenih lokomotiv, ki so obratovale v jami v povprečju 18 let.

Z nabavo treh novih lokomotiv bomo zaključili proces menjave iztrošenih lokomotiv, ki so obratovale v jami v povprečju 18 let.

Nove generacije lokomotiv tipa Scharf DZ 1800 2 + 2 so močnejše, hitrejša in čistejša glede na izpuste škodljivih emisij izpušnih plinov v ozračje, kabine za voznika in sovoznika so večje, udobnejše in med sabo povezane z govornimi napravami, elektrohidravlično krmiljenje in upravljanje je odzivnejše in zanesljivejše od starega pnevmatskega, za odkrivanje in odpravljanje okvar je v pomoč elektronika s simulacijo okvar na ekranih, pogoni so sodobnejši, vgrajeni so avtomatski metanometri za izklop lokomotive v primeru povečanih koncentracij metana.

Po besedah **Pavla Skornška**, vodje Vzdrževanja, »dizelska lokomotiva vozi po enotirnih visečih progah in je namenjena transportu materiala, opreme in ljudi v eksplozijsko ogroženih jamskih obmo-

čjih s koncentracijo metana do 1,5 odstotka. Z njeno razčlenitvijo na sestavne enote, ki so gibljivo povezane ena z drugo, je doseženo optimalno prostorsko premikanje. Sestavljena je iz motornega dela s hladilno enoto, štirih pogonov, štirih dviznih gredi, povezovalnih elementov ter dveh kabin za voznika in sovoznika.«

Hkrati z montažo in poskusnim obratovanjem lokomotive v jami je potekalo tudi praktično izobraževanje vzdrževalcev. Serviser jim je razložil delovanje posameznih sestavnih delov, varnostnih naprav, zgradbo stroja, potek vzdrževanja, izvajanje popravil in upravljanje. Predstavil je diagnostiko odkrivanja in odpravljanja napak v primeru okvar oziroma zastojev, ki se izpišejo na ekranih v voznikovi in sovoznikovi kabini. Vse

važnejše sestavine lokomotive in delovanje so bili predstavljeni tudi na hidravličnih in elektronačrtih ter shemah.

Vzdrževalcem bo proizvajalec SMT Maschinenfabrik Scharf izdal tudi certifikat o usposobljenosti. To je veliko priznanje za velenjske strokovnjake, obenem pa tudi priložnost Premogovnika Velenje za dodatno trženje tovrstnih storitev.

V jami obratuje še več starejših dizelskih lokomotiv. Kot je povedal **Dušan Čížmek**, vodja Priprave dela, načrtujemo, da bomo starejše dizelske lokomotive predelali in jih uporabili za prevoz težjih kosov opreme (prek 12 ton) ob montažah, ki jih z običajnimi elektrohidravličnimi ranžirnimi vlaki in v strmih progah ne moremo prevažati na delovišča.

Diana Janežič

Sodelavci vseh izmen z odkopa Y v jami Pesje, ki so bili izbrani za naj delovno skupino leta 2008 v Premogovniku Velenje, so se 13. septembra srečali v Športnem centru Jezero. Pridružili so se jim direktor dr. Milan Medved, glavni tehnični vodja mag. Marjan Kolenc in vodja Proizvodnje Vinko Kotnik. Ob pogovoru in športnih igrah – odbojki na mivki, nogometu in košarki – so preživeli prijetno nedeljo.

MENJAVA GUME NA TRANSPORTERJU

Med 25. in 27. julijem, ko je bila večina zaposlenih v Premogovniku Velenje na kolektivnem dopustu, je potekala zamenjava transportnega gumijastega traku na največjem in najmočnejšem transporterju T10 glavnega odvoza premoga iz jame.

Transporter, dolžine 650 m in dvžišne višine 156 m, ima zmogljivost 2.000 t/h, poganjajo pa ga štirje 320 kW elektromotorji. Na njem je gumijasti trak obratoval od 1. maja 1989, po njem pa je bilo prepeljanih okoli 70 milijonov ton premoga.

Zaradi zahtevnosti del in pomembnosti zanesljivega obratovanja transporterja T10 za prevoz premoga so se priprave na menjavo gumijastega traku pričele že v začetku leta 2009. Za izdelavo spojev na traku je bil naročen in dobavljen nov vulkanizirni aparat, v Projektivi pa je bila izdelana ustrezna projektna dokumentacija za vgradnjo pomožnih pogonov in priklop elektrostrojne opreme za manipuliranje z gumo in njeno spajanje. Teža nove vgrajene gume, ki je debela 23 mm, znaša več kot 80 ton. V transportni gumi je po celi njeni širini nameščenih 136 jeklenih vrvi, debeline 5,4 mm.

11. julija so bile zamenjane sklopke na pogonih transporterja z novimi, ki omogočajo mehkejši zagon transporterja, karakteristika njihovega delovanja pa ustreza karakteristiki novega gumijastega traku. V tem sklopu je bilo preizkušeno tudi delovanje pomožnih pogonov, namenjenih vleki gumijastega traku pri menjavi.

V HSE NOVA NADZORNI SVET IN DIREKTOR

Vlada Republike Slovenije je julija imenovala nove člane Nadzornega sveta HSE. To so: Mojca Kert Kos iz Petrola Energetika, Franc Žlahtič z Ministrstva za gospodarstvo ter Franc Žerdin in Igor Tičar s Fakultete za energetiko v Mariboru. Za predsednika je bil izvoljen Franc Žerdin. V šestčlanskem Nadzornem svetu sta še Boštjan Jančar in Silvester Medvešček kot predstavnika zaposlenih HSE.

Nadzorni svet HSE je 7. avgusta za generalnega direktorja družbe za mandatno obdobje štirih let izbral in imenoval Boruta Meha. Novi generalni direktor HSE je funkcijo nastopil 15. septembra 2009.

Borut Meh je po izobrazbi univerzitetni diplomirani ekonomist. Začetek njegovih delovnih izkušenj sega v leto 1977, ko je kot pripravnik začel v trgovskem podjetju Era Velenje, poklicno pot pa je nadaljeval v Gorenju, Novi Ljubljanski banki, Slovenskih železarnah, Petrolu, Muri, Preventu in Novi KBM. Večino svoje kariere je bil član najvišjega managementa ter aktivni udeleženec številnih strokovnih združenj.

Ob nastopu funkcije generalnega direktorja HSE je povedal: «Zavedam se odgovornosti, ki jo prevzemam z vodenjem največjega slovenskega proizvajalca in trgovca z električno energijo. Pred mano in pred celotno ekipo HSE so številni izzivi, od gradnje novih proizvodnih zmogljivosti, širitve poslovanja na tuje trge ter nadaljevanja aktivnosti na področju varčne in okolju prijazne proizvodnje električne energije do spopadanja z zaostrenimi pogoji poslovanja v času finančno-gospodarske krize.

HSE je stabilna in visokostrokovna gospodarska družba. Iz do zdaj pregledane dokumentacije je jasno, da njeno poslovanje poteka skladno z najvišjimi kakovostnimi standardi in odgovornostjo do vseh, ki so z njenim poslovanjem kakorkoli povezani. Prizadeval si bom, da bo tako tudi v štiriletnem mandatu, ki ga danes nastopam.»

Služba za odnose z javnostmi HSE

BORBA S PREMOGOVIM PRAHOM V PREMOGOVNIKU VELENJE

Odkopavanje premoga z visokoproduktivnimi odkopi v Premogovniku Velenje povzroča nastanek velikih količin premogovega prahu. Premogov prah nastaja in se s prezračevalnim tokom širi po jami pri skoraj vseh delovnih operacijah priprav odkopavanja, odkopavanja in transporta premoga.

Največje količine prahu nastajajo pri rezanju premoga, zamiku hidravličnega odkopnega podporja, točenju premoga in transportu premoga.

Nastali premogov prah je nevaren, škodljiv in pri delu moteč. Nevaren je, ker je vnetljiv in tudi eksploziven, če je razpršen v zrak v dovolj velikih koncentracijah. Poleg tega pa prah lahko škodljivo in moteče deluje na ljudi in opremo.

V Premogovniku Velenje se že dalj časa ukvarjamo z reševanjem problematike nastajanja in širjenja premogovega prahu. Rezultat so številni uspešni tehnični in operativni ukrepi. Vendar pa trenutno stanje obremenjenosti jamskih prostorov s premogovim prahu zahteva nadaljnje preučevanje problematike prahu ter iskanje novih možnosti za zmanjšanje zaraščenosti delovnega okolja in zmanjšanje nevarnosti premogovega prahu.

V ta namen je bila decembra 2007 usta-

novljena razvojna skupina »Borba s premogovim prahom«, katere vodja je Vinko Kotnik, člani pa so: Robert Lah, Gregor Uranjek, Slavko Homan, Jože Krk, Zdravko Pogorevc, Vlado Molnar, Dragan Čivič in Borut Herodež.

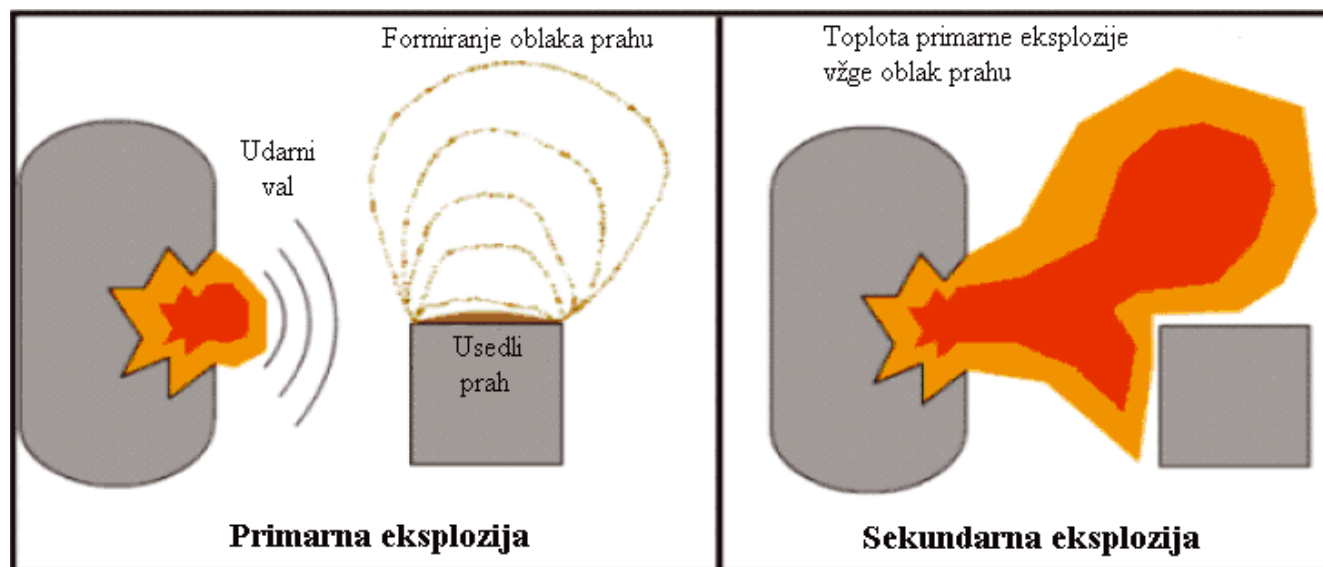
EKSPLOZIVNOST PREMOGOVEGA PRAHU

Pri podzemnem pridobivanju premoga obstaja možnost eksplozije premogovega prahu. Do eksplozij prihaja pri vžigu eksplozivnih atmosfer (zrak z razpršenim premogovim prahom) ali pa so posledica predhodne eksplozije (metan, razstrelilna sredstva ...), ki povzroči razpršitev usedenega prahu, njegov vžig in širjenje eksplozije premogovega prahu. Zaradi svojega obsega lahko eksplozije premogovega prahu v premogovnikih povzročijo katastrofo večjih razsežnosti kot eksplozije metana.

Premogov prah je lahko zelo zavajajoča nevarnost. Zato je nujno poznavanje potrebnih pogojev za nastanek eksplozije premogovega prahu in širjenje eksplozije po jamskih prostorih. Eksplozija premogovega prahu se po jamskih prostorih v splošnem širi s hitrostjo, večjo od 320 km/h. Širjenje je prekinjeno, ko hitrost pade pod 160 km/h.

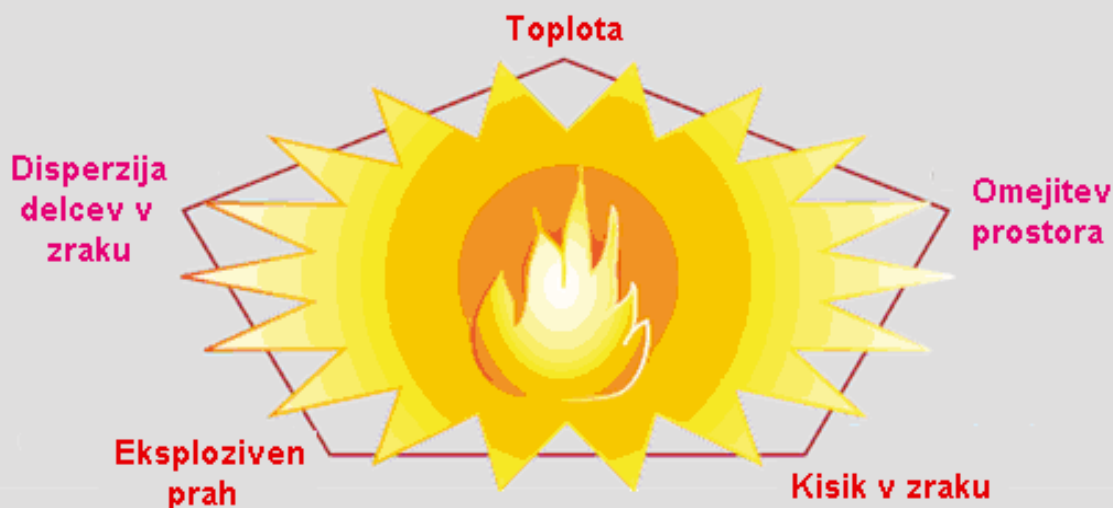
Pri tehnološkem procesu pridobivanja premoga (pri točenju premoga nastajajo največje koncentracije lebdečega prahu) navadno ne nastajajo eksplozivne koncentracije razpršenega prahu. Na primer, pri koncentraciji 100g/m³ jamska svetilka na razdalji 3 metrov ni več vidna.

Najnevarnejši je premogov prah, ki s prezračevanim tokom potuje in se useda po izstopnih progah po vsej dolžini. Useden prah po progi ne deluje moteče ali nevarno. Toda tako nakopičen pre-

Primarna eksplozija sproži eksplozijo premogovega prahu.

PENTAGON EKSPLOZIJE IN GORENJA PRAHU

Elementi petkotnika eksplozije prahu

mogov prah hitro doseže količino, ki se v primeru udarnega vala lahko razprši v potencialno eksplozivnih koncentracijah. Dovolj je le nekaj milimetrov debela plast usedenega prahu na tleh jamskih prog. Tak udarni val lahko povzroči eksplozija metana, razstrelilnih sredstev ali stebni udar.

Še posebej so nevarne predhodne eksplozije v jamskih prostorih, kjer je prisoten premogov prah, ker poleg udarnega vala, potrebnega za razpršitev prahu, zagotavljajo tudi toploto, potrebno za

vžig eksplozije (slika 1).

Eksplzivne karakteristike premogovega prahu so najbolj odvisne od kemičnih lastnosti (gorljivi/negorljivi del), porazdelitve velikosti delcev (delci premogovega prahu, večji od 0,5 mm niso eksplozivni), koncentracije lebdečega prahu (eksplozivne koncentracije so navadno nad 100g/m³) in jamske klime.

Poleg eksplozivnega premogovega prahu pa so za eksplozijo prahu potrebni še drugi pogoji. Istočasno mora biti zagotovljenih vseh 5 tako imenovanih

elementov eksplozije prahu – pentagon oz. petkotnik eksplozije prahu (slika 2). Medtem ko so za vžig in gorenje prahu dovolj trije elementi gorenja – trikotnik gorenja.

Elementi eksplozije in gorenja prahu:

- gorivo – prisoten mora biti vnetljiv (eksplozivni) prah v zadostnih količinah,
- toplota – vir energije (iskra, vir toplote), ki je sposoben vžgati oblak eksplozivnega prahu,
- kisik – v disperznem sistemu zraka in eksplozivnega prahu ga mora biti dovolj.

UKREPI ZA ZMANJŠEVANJE NEVARNOSTI PREMGOVEGA PRAHU V JAMAH PREMOGOVNICA VELENJE

TEHNIČNI UKREPI

Optimalno prezračevanje posameznih jamskih delovišč

ODKOPNA OPREMA:

Prhe na odkopnem kombajnu
Prhe na HOP
Prhe v drobilniku

TRANSPORT PREMOGA:

Prhe na presipih
Prhe na gumijastih trakovih
Zračilni tuneli
Zaprti presipi s prhami DUSTEX

NAPREDOVALNA OPREMA:

Prhe na napredovalnih strojih

OPERATIVNI UKREPI

Močenje jamskih prostorov
Čiščenje in odstranjevanje prahu
Inertizacija z inertnim prahom

OSEBNA ZAŠČITA PROTI PRAHU

Zaščitna očala
Zaščitne maske

Atmosfera brez jamskih plinov

- ✓ Delež gorljivega dela
- ✓ Delež pepela v prahu
- ✓ Delež vlage v prahu
- ✓ Porazdelitev velikosti delcev
- ✓ Minimalna eksplozivna koncentracija dispergirane prahu [g/m^3]
- ✓ Minimalna energija vžiga oblaka prahu
- ✓ Minimalna temperatura vžiga plasti prahu debeline 5 mm, 20 mm, 75 mm
- ✓ Minimalna temperatura vžiga oblaka prahu
- ✓ Maksimalen pritisk (nadpritisk) eksplozije prahu
- ✓ Maksimalna hitrost prirastka pritiska eksplozije prahu
- ✓ Vrednost K_{St}

Atmosfera z 2% CO_2 in 1% CH_4

Karakteristike vnetljivosti in eksplozivnosti prahu, preizkušene v Dekra Exam (levo), ena izmed komor za preizkus eksplozivnosti prahu v Dekra Exam (desno)

Prvi trije pogoji zagotavljajo gorenje prahu, da pa lahko pride do eksplozije prahu, morata biti zagotovljena še dva elementa petkotnika eksplozije prahu:

- suspenzija (aerosol) – koncentracija razpršenega eksplozivnega prahu mora biti v eksplozivnih mejah,
- omejitev prostora eksplozije prahu – razdalje med delci premogovega prahu so dovolj majhne, da je mogoč prenos eksplozije.

Z odstranitvijo kateregakoli od elementov petkotnika je eksplozija preprečena. A tudi ob izločitvi dodatnih pogojev za eksplozijo prahu lahko še vedno pride do vžiga in gorenja prahu. Gorenje prahu pa lahko spet povzroči njegovo razpršitev. V jami na vsebnost kisika ne moremo vplivati, saj je ne smemo zmanjševati, pogoj omejitev prostora eksplozije prahu pa je v jami vedno izpolnjen.

PREGLED UKREPOV ZA ZMANJŠANJE NEVARNOSTI PREMGOVEGA PRAHU

Nevarne lastnosti lignitnega prahu in ukrepi za zmanjšanje nevarnosti le-tega v jamah Premogovnika Velenje so obravnavani in določeni v službenem nalogu SLN 18-03 KSN1 »Začasni poslovnik o razvrstitvi prostorov glede na nevarnost eksplozije premogovega prahu in o ukrepih za zmanjševanje vpliva nevarnih lastnosti le-tega v jamah Premogovnika Velenje«.

Sistem ukrepov zajema vsa področja te problematike, učinkovit pa je toliko, kolikor ga izvajajo odgovorni in izvajalci za izvedbo ukrepov in kontrolo ukrepov.

Prav tako je izredno pomembno, da zaposleni dosledno uporabljajo zaščitno opremo. Zaščitne maske so ob pravilni uporabi in redni menjavi 99-odstotno

učinkovite.

RAZVOJNA SKUPINA »BORBA S PREMGOVIM PRAHOM«

Razvojna skupina si na osnovi teoretičnih dejstev in glede na izkušnje prizadeva problematiko premogovega prahu izboljšati z rešitvami na področju odprave in nevtralizacije eksplozivnosti in vnetljivosti premogovega prahu s sistemi vodnih prh ter s čim bolj avtomatiziranim odpravevanjem in močenjem jamskih objektov.

Sisteme vodnih prh razvijamo po sklopih glede na vrsto oz. namen jamskega prostora: sistem prh na odkopu, sistem prh v izstopnih progah odkopov, sistemi prh v glavnih izstopnih progah, prhe na presipih.

Za posamezne sklope bomo podali:

- nove/nadgrajene ukrepe za zmanjšanje obremenjenosti jamskih prostorov s premogovim prahom,
- nove/nadgrajene tehnološke rešitve, ki bodo čim bolj avtomatizirane,
- projektne rešitve cevovodov (kapaciteta in tlak), ki bodo po potrebi ločeni od tehnološke vode,
- kontrolo stanja in nevarnosti zaprašenosti in debeline usedenega premogovega prahu,

nosti in debeline usedenega premogovega prahu,

- kontrolo porabe vode za odpravevanje in močenje.

Razvojna skupina od ustanovitve redno izvaja preizkuse z vodnimi prhami v jami in na površini. Za dimenzioniranje tehničnih in operativnih ukrepov pa je nujno podrobno poznavanje karakteristik vnetljivosti in eksplozivnosti lignitnega prahu. Zadnje študije vnetljivosti in eksplozivnosti prahu so bile izvedene v letih 1978 in 1991.

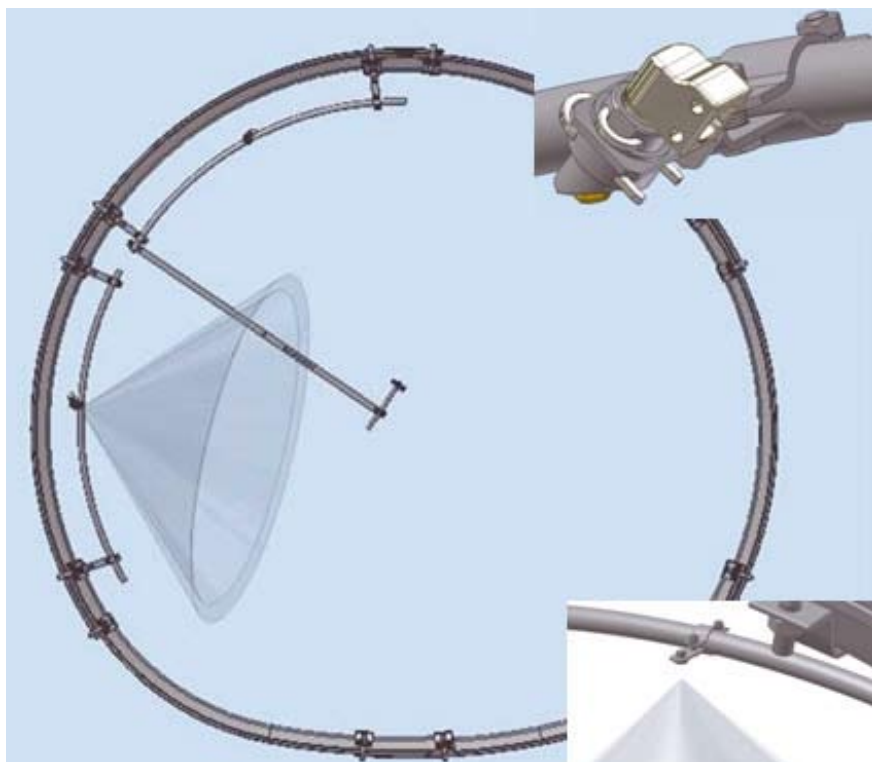
Jasno je, da lahko ima lignitni prah, ki zdaj nastaja pri odkopavanju v jamah Premogovnika Velenje, drugačne gorljivosti in eksplozivne lastnosti. Poleg tega pa je zdaj na voljo sodobnejša oprema za preizkuse vnetljivosti in eksplozivnosti prahu, ki ustreza veljavnim standardom. Ti so se v obdobju samostojne Slovenije močno spremenili.

Za določevanje karakteristik vnetljivosti in eksplozivnosti lignitnega prahu smo se povezali z akreditiranim inštitutom Dekra Exam v Nemčiji, ki ima več kot 100-letne izkušnje na področju preizkušanja vnetljivosti in eksplozivnosti disperznih sistemov.

Zaključen je prvi del preizkusov, ki so potrdili, da je naš lignitni prah vnetljiv

Klasifikacija kategorij eksplozivnosti prahu		
Kategorija	K_{St}	Eksplozijske
eksplozivnosti prahu	[bar m s^{-1}]	lastnost prahu
St 0	0	Ni eksploziven
St 1	$0 < K_{St} \leq 200$	Šibka do zmerna eksplozivnost
St 2	$200 < K_{St} \leq 300$	Močna eksplozivnost
St 3	$300 < K_{St}$	Zelo močna eksplozivnost

Standardizirana klasifikacija eksplozivnosti prahu glede na vrednost K_{St}

Preizkusni sistem prh v izstopni progi odkopa k. -50/A

in eksploziven. Po standardizirani klasifikaciji eksplozivnosti prahu glede na vrednost Kst (standardizirana maksimalna hitrost prirastka pritiska eksplozije prahu) spada lignitni prah med šibek do zmerno eksplozivni prah (kategorija St. 1; maksimalna vrednost Kst preizkusov je bila 58).

V prvem delu preiskav v Dekra Exam so določevali tudi preostale značilnosti vnetljivosti in eksplozivnosti prahu, ki so predstavljene na sliki 4. Ker so preizkusi pokazali, da na eksplozivnost našega prahu vpliva tudi prisotnost metana ($1,5\% \text{CH}_4$), bo v drugem delu podrobneje preiskan vpliv prisotnosti CH_4 in CO_2 v razmerju 1:2. Z nadaljnjimi preizkusi bodo določili razmere (gorljivo/negorljivo), pri katerih je naš prah inerten.

POSKUSI NA -50/B

Na osnovi pridobljenih izkušenj v dosedanjih preizkusih z vodnimi prhami na površini, v glavnih izstopnih progah, izstopnih progah odkopov, spremljanja učinkovitosti odpravevanja na odkopni opremi, pripravi sistema kontrole porabe vode za odpravevanje in močenje na odkopih v razvojni skupini pospešeno pripravljamo poizkusne ukrepe za odkop k. -50/B v jami Pesje, ki bo začel z odkopavanjem v oktobru.

Na vsaki sekciji bodo nameščene štiri vodne prhe, ki bodo pri manjši porabi vode učinkovitejše, in sicer zaradi večjega šte-

vila prh (prej dve) in primernejše oblike prhanja vode (polni stožec). Pretok ene prhe bo okoli 5 l/min pri tlaku 100 bar, kar pomeni, da bo poraba vode na posamezni sekciji dosegla manj kot četrtno zdajšnjega pretoka na eni sekciji.

Nadaljevali bomo z optimizacijo pretoka vode za odpravevanje in režima odpravevanja na rezalnih bobnih kombajna.

V izstopni progi bodo za močenje prahu na visokotlačno omrežje priključene vodne prhe (polni stožec) na vsakih 50 metrov. Odpiranje/zapiranje prh bo na tem odkopu ročno. V nadaljevanju so za regulacijo predvideni elektromagnetni ventili.

Kontrolirali bomo trenutno in skupno po-

rabo vode za močenje in odpravevanje na odkopu. Rezultate meritev porabe vode in tlake visokotlačnega omrežja na odkopu bo mogoče spremljati na VTIS-u. V razvojni skupini Borba s premogovim prahom bomo naše delo zaokrožili z implementiranimi novimi rešitvami oz. izboljšavami po sklopih in s spremljanjem njihove učinkovitosti.

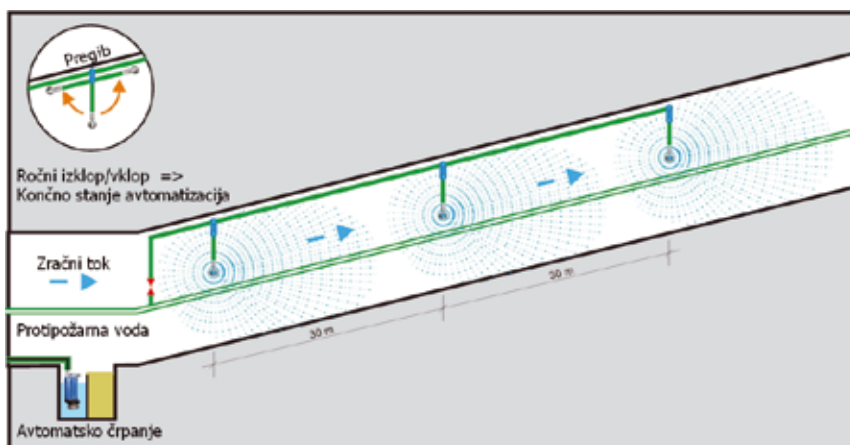
S tem se borba s premogovim prahom ne bo zaključila. Že pri razvoju ukrepov, ki smo jih pripravili in ki jih še pripravljamo, je bilo in bo potrebno veliko kompromisnih rešitev, ker je v jami prostor omejen in skoraj nikoli ni mogoče vpeljati novosti, brez da bi s tem vplivali na delovanje drugih procesov. Poleg tega pa se problematika premogovega prahu rešuje večinoma z vodo (prhanje z vodo tudi daje najučinkovitejše rezultate), ki bolj ali manj vpliva na ostale ključne procese že optimirani uporabi.

Zaradi tega se v razvojni skupini zavedamo, da brez kompromisnih rešitev pri delu vseh služb, ki skrbijo za varno in nemoteno proizvodnjo premoga, implementacija nobenih novosti oz. nadgradenj ne bo mogoča.

Na koncu pa so tu skrbniki in uporabniki varnostnih ukrepov. Od njih je sprejetje posameznega varnostnega ukrepa v resnici najbolj odvisno, kajti brez doslednega izvajanja posameznega varnostnega ukrepa ta lahko izgubi celotno dodano varnost in s tem svoj namen.

Zato si v razvojni skupini želimo, da bi bili ukrepi za zmanjšanje nevarnosti premogovega prahu sprejeti s čim večjo mero razumevanja in v delovne postopke vpeljani čim učinkovitejše, tako da nikoli ne bomo ugotavljali posledic eksplozije premogovega prahu.

Vinko Kotnik, univ. dipl. ing. rud.
vodja projekta BPP

Preizkusni sistem v glavni izstopni progi Južni raziskovalni nadkop.

Testiranja se je udeležilo 83 članov Jamske reševalne čete.

REŠEVALCI NA TESTIRANJU

Vsakoletno testiranje telesne pripravljenosti članov Jamske reševalne čete sestoji iz ogrevanja, Cooperjevega testa, teka na 60 metrov in metanja krogle. Letos so temu športnemu delu dodali preizkus strokovne usposobljenosti.

Tri ekipe s po šestimi reševalci so tekmoval v nameščanju reševalnih aparatov, nujenju prve pomoči ponesrečencu ter izdelovanju lesenega podboja. Malo za šalo in malo za sprostitev so se ob koncu pomerili še v vlečenju vrvi, hoji s smučmi in v vrečah.

V Jamski reševalni četi je aktivnih 80

reševalcev, celotna četa s tehničnim vodstvom in skrbniki reševalnih aparatov pa šteje 108 članov. Preizkusa se je udeležilo 83 članov čete, od tega 72 aktivnih.

Kot je povedal vodja Službe VPD mag. **Bogdan Makovšek**, število članov Jamske reševalne čete ni določeno, pravilo

pa je, da mora biti najmanj ena reševalna ekipa v vsaki izmeni v vsakem področju jame.

»Na osnovi teh potreb sproti dopolnjujemo število članov. Pravkar so v teku zdravniški pregledi za vse člane čete in tudi za nove kandidate. Nekateri člani zapuščajo četo zaradi zdravstvenih in tudi drugih razlogov, novih kandidatov pa je precej.

Predvidoma bomo v novembru izvedli še en tečaj za nove člane čete, za katerega bodo prišli v poštev samo zaposleni v jami in med njimi le tisti, ki delajo na najpomembnejših jamskih deloviščih.

Med sodelavci je zelo velik interes za včlanitev v četo, prav tako sta veliki resnost pri usposabljanju in vzdrževanju kondicije. Članstvo v Jamski reševalni četi je velika obveznost, hkrati pa tudi velika čast,« je povedal mag. Makovšek.

dj, foto D. Čizmek

GOSTILI BOMO SKUPNO REŠEVALNO VAJO

Letos bo gostitelj Skupne reševalne vaje rudarskih reševalnih služb Slovenije Premogovnik Velenje. Dvodnevno srečanje se bo začelo v Logarski dolini v četrtek, 8. oktobra, s posvetovanjem jamskih reševalcev, nadaljevalo pa v petek, 9. oktobra, s skupno reševalno vajo v jami Premogovnika Velenje.

Udeleženci reševalne vaje bodo štab reševanja Reševalne službe Premogovnika Velenje, udeleženci strokovnega posveta, reševalne ekipe iz Premogovnika Velenje, RTH, Idrije, Mežice in Nafta Lendava ter ekipe gasilcev PIGD Premogovnik Velenje in PGD Velenje.

Na petkovo vajo smo povabili tudi Ljubico Jelušič, ministrico za obrambo, in povabilo je z veseljem sprejela.

FOTOREPORTAŽA →

ZAHTEVE ZA UČINKOVITO RABO ENERGIJE V STAVBAH

V oktobru 2008 je pričel veljati novi Pravilnik o učinkoviti rabi energije v stavbah – PURES (Ur. l. RS, št. 93/08). Pravilnik v osnovi opredeljuje omejitve (zahteve) glede toplotne izoliranosti stavb, maksimalno dovoljenih hladilnih in toplotnih obremenitev, razsvetljave, vgrajenih toplotnih in električnih moči naprav, predpisuje obvezno uporabo obnovljivih virov energije in opredeljuje izkaz toplotnih karakteristik stavbe.

PURES torej postavlja nove tehnične zahteve za učinkovito rabo energije v stavbah. Upoštevati ga je treba pri novogradnjah in prenovah starih stavb. Smiselno ga je treba upoštevati tudi za posamezne elemente, ki se prenavljajo, če prenova zajema več kot 25 odstotkov površine ovoja stavbe.

Zahteve za učinkovito rabo energije v stavbah se v pravilniku delijo na osnovne in dodatne tehnične zahteve.

Osnovne tehnične zahteve zajemajo dovoljeno dovedeno letno energijo, dovoljene toplotne lastnosti stavbe in upora-

bo obnovljivih virov ter so izražene z:

- dovoljenimi toplotnimi izgubami in močjo naprav za gretje in prezračevanje stavbe,
- dovoljenimi toplotnimi obremenitvami in močjo naprav za hlajenje stavbe,
- obvezno vgradnjo naprav za uporabo obnovljivih virov energije,
- obvezno izdelavo izkaza o toplotnih karakteristikah stavbe.

Dodatne tehnične zahteve se nanašajo na:

- gradbeno fiziko,
- grelna in hladilna naprave,

- prezračevalne in klimatske naprave,
- razsvetljavo.

Tako osnovne kot dodatne tehnične zahteve je treba prikazati v tabeli z izkazom toplotnih karakteristik stavbe, katerega oblika je definirana v prilogi pravilnika.

OSNOVNE TEHNIČNE ZAHTEVE

Dovoljena dovedena letna energija

Energija, ki jo v letnem merilu potrebujejo stavbe za gretje, prezračevanje, hlajenje in pripravo tople vode, se prek faktorjev pretvorbe postavi na skupni

imenovalec in izrazi v obliki primarne energije. Letna primarna energija je tudi osnova za določitev količine CO₂, s katero stavba obremenjuje okolje.

Stavbe, katerih gradnja ali obnova se financira iz javnih sredstev (50 odstotkov ali več), morajo biti glede na zahteve PURESa po obnovi vsaj za 10 odstotkov energijsko učinkovitejše.

Dovoljene toplotne lastnosti stavbe

S pravilnikom so določene:

- maksimalno dovoljene transmisijske toplotne izgube,
- maksimalno dovoljene ventilacijske toplotne izgube,
- dovoljena povprečna toplotna prehodnost stavbe,
- dovoljene inštalirane toplotne moči naprav za gretje, prezračevanje in hlajenje ter
- največje dovoljene hladilne obremenitve stavbe.

Maksimalne dovoljene vrednosti za specifične transmisijske in ventilacijske toplotne izgube se določijo z empiričnimi enačbami, določenimi v pravilniku, ki podobno podaja tudi enačbe za določitev največje dovoljene nazivne toplotne moči generatorjev hladu in toplote za ogrevanje, sanitarno vodo in prezračevanje.

Stavbe morajo biti načrtovane in grajene tako, da ne presežejo dovoljenih toplotnih prehodnosti in za svoje delovanje porabijo manj toplotne ali hladilne energije, kakor je dovoljena letna dovedena energija. Toplotne moči vgrajenih naprav pa ne smejo presegati s pravilnikom izračunanih nazivnih toplotnih moči generatorjev toplote in hladu.

Dejanske toplotne potrebe in moči generatorjev toplote se izračunajo s projektom in kot primerjava prikažejo v izkazu o toplotnih karakteristikah stavbe.

Uporaba obnovljivih virov

V stavbah je treba zagotavljati najmanj 25 odstotkov moči za gretje, hlajenje, pripravo tople vode in prezračevanje z obnovljivimi viri v lastnih napravah ali iz zunanjega vira, kot so: sončno obsevanje, geotermalna energija, biomasa, energija vetra. V primeru daljinskega ogrevanja velja, da 25 odstotkov moči zagotavljamo, če je v skupni kurilni napravi zagotovljen ustrezeni delež goriva iz obnovljivih virov (npr. kurjenje lesa v termoelektrarni).

DODATNE TEHNIČNE ZAHTEVE

Dodatne tehnične zahteve so opredeljene kot omejitve glede toplotnih prehodnosti neprozornih in prozornih elementov ovojja stavbe, dovoljenih moči razsvetljave, specifičnih električnih moči

NAJVEČJA DOVOLJENA POVPREČNA GOSTOTA MOČI SVETILK NA ENOTO UPORABNE POVRŠINE (W/M²)

Opis lokacije	W/m ²
Garaže, parkirišča	3
Stanovanjske stavbe	8
Veleblagovnice, trgovska središča	9
Internati, študentski domovi, izpitni centri, zdravstveni domovi, hoteli, moteli, pisarne, poboljševalni domovi, zapori, prometne stavbe, policijske postaje, gasilske postaje	11
Telovadnice, muzeji, pošte, športne dvorane, dvorane za družabne prireditve	12
Kongresni centri, sodišča, bolnišnice, kinodvorane, stavbe za vzgojno-izobraževalno in znanstveno raziskovalno delo	13
Restavracije, knjižnice, proizvodni obrati, verski objekti	14
Gostilne, restavracije, delavnice	15
Samostojne prodajalne	16
Gledališča	14

za pogon črpalk, ventilatorjev in drugih naprav. Tudi te zahteve so prikazane v izkazu toplotnih karakteristik stavbe kot primerjava z dejansko predvidenim parametrom po projektu.

- Toplotne prehodnosti posameznih konstrukcij ne smejo presegati vrednosti iz priloge 1 pravilnika.
- Pri vzdrževalnih ali investicijskih delih na več kot 40 odstotkih zunanje površine je treba upoštevati toplotne prehodnosti iz pravilnika.
- Pri uporabi plinastih goriv se lahko vgrajujejo le kondenzacijski kotli.
- Cevovodi morajo biti izolirani tako, da so toplotne izgube manjše od 5 odstotkov.
- Predpisani so najnižji letni izkoristki generatorjev toplote.
- Projektna temperatura grelnega sistema ne sme biti višja od 55° C. Izjema je gretje pitne vode in ogrevanje zraka v klimatskih in prezračevalnih sistemih, kjer je dovoljena temperatura 70° C.
- Specifična poraba elektrike za transport tople vode mora biti manjša od 0,015 W_{el}/W_{topl}. Ob vgradnji kotla z močjo 10 kW je tako lahko vgrajena obtočna črpalka z max. 150 W električne moči.
- Vsa grelna telesa morajo imeti vgrajene elemente za uravnavanje temperature v prostoru (termostatski ventili). Če je možno, morajo biti sistemi projektirani tako, da je doseženo naravno hidravlično ravnotežje.
- V večstanovanjskih stavbah morajo biti vgrajeni merilniki ali delilniki toplote, ki omogočajo spremljanje porabe energije po posameznih enotah.

- Nazivna projektna temperatura hlajene vode v sistemih z razvlaževanjem je 6/14° C, v sistemih brez razvlaževanja pa 14/18° C in 18/23° C za ploskovno hlajenje.
- Za naprave s hladilno močjo >25 kW ni dovoljena regulacija hladilne moči z obtokom vročega plina (Hot Gas By Pass).
- Učinkovitosti generatorjev hladu morajo biti višje, kot je določeno v prilogi 1 pravilnika, ali temu enake.
- Praviloma je dovoljena priprava pitne vode z električnimi grelniki le v poslovnih stavbah in lokalno največ do 2,0 kW električne moči.
- Vse prezračevalne in klimatske naprave morajo imeti vgrajene prenosnike toplote za vračanje toplote zavrženega ali odtočnega zraka s temperaturnim izkoristkom nad 65 odstotkov.
- Prezračevalne in klimatske naprave morajo biti dimenzionirane tako, da skupna specifična moč dovodnega (P_{do}) in odvodnega (P_{od}) ventilatorja ne presega 2,5 kW/m³/s zraka (P_{do}<1,5 kW/(m³s) dovedenega zraka in P_{od}<1,0 kW/(m³s) odvedenega zraka.

Zahteve za razsvetljavo

- Projektirati in vgrajevati je treba le svetilke z elektronskimi predstikali, razen kadar ni s predpisi drugače določeno.
- Za lokalno in občasno razsvetljavo se smejo uporabljati žarnice z žarilno nitko, pri čemer je njihova moč omejena na največ 20 odstotkov priključne moči celotne razsvetljave.
- Gostota moči svetilk na enoto uporabne površine (W/m²) je omejena.

- V prostorih z občasno zasedenostjo (stopnišča, hodniki) morajo biti nameščeni senzorji prisotnosti, ki z zakasnitvijo ugašajo sijalke, ko v prostoru ni ljudi.

VELJAVNOST PRAVILNIKA V PRAKSI

Z izjemo poglavja o difuziji vodne pare PURES v celoti nadomešča prejšnji Pravilnik o toplotni zaščiti in učinkovitosti rabi energije v stavbah (Ur. l. RS, št. 42/02). Prehodno obdobje za izdelavo elaborata po novem pravilniku se je izteklo 1. julija 2009, vendar so pri Ministrstvu za okolje in prostor s spremembo pravilnika v juniju 2009 ta rok podaljšali na 1. julij 2010.

Vzrok je najverjetneje dinamično okolje na področju spreminjanja Direktive EU o energetske učinkovitosti stavb in naša nezmožnost prilagoditve na novi pravilnik v tem času. Glede na te spremembe se elaborati gradbene fizike še naprej pripravljajo v skladu s starim pravilnikom, za ostala določila pa je treba (smiselno) upoštevati nov PURES.

Tudi pri gradnji manj zahtevnih objek-

tov (npr. stanovanjska hiša), kjer potrebujemo za pridobitev gradbenega dovoljenja le poenostavljeno dokumentacijo (vodilna mapa, načrt arhitekture in izjava odgovornega projektanta), je treba izpolnjevati zahteve PURES. Po Zakonu o graditvi objektov je namreč ena od šestih bistvenih zahtev »varčevanje z energijo in ohranjanje toplote«, kar pa se dokazuje s priloženim elaboratom v sklopu vodilne mape.

Izkaz o toplotnih karakteristikah objekta z izjavo o usklajenosti je predviden tudi kot obvezni del dokazila o zanesljivosti objekta.

Računski parametri projektanta bodo tudi osnova za določitev energetske izkaznice novih in obnovljenih stavb. Energetska izkaznica bo v pregledni obliki podajala energetske karakteristike in stavbo uvrstila v ustrezno »energetsko kategorijo«.

KAJ JE ENERGETSKA IZKAZNICA

Energetska izkaznica je certifikat stavbe, ki prikazuje predvideno energetsko učinkovitost stavbe pri rabi toplotne in električne energije ter letne emisije CO² in je javna listina.

Osnova za vpeljavo energetskih izkaznic sta Direktiva EU o energetske učinkovitosti stavb (2002/91/EC) (Directive on Energy Performance of Buildings-EPBD) in Energetski zakon (novela, Ur. l. RS št. 118, 17. 11. 2006). Ta opredeljuje, da je energetska izkaznica obvezna sestavina projekta izvedenih del in jo mora lastnik pridobiti še preden poda vlogo za izdajo uporabnega dovoljenja stavbe. Podobno moramo, če prodamo ali oddamo stanovanje v najem za več kot 1 leto, kupcu ali najemniku predložiti energetsko izkaznico. Energetske izkaznice ni treba pridobiti za stavbe (ali njen del) z upo-

rabno površino, manjšo od 50 m², za stavbe s področja spomeniškega varstva, industrijske stavbe, delavnice ...

Roki za pridobitev energetske izkaznice so:

- januar 2008 za vse novozgrajene stavbe,
- januar 2008 za javne stavbe, s končnim rokom do 31. decembra 2010; v javnih stavbah, katerih skupna uporabna tlorisna površina presega 1.000 m², mora biti energetska izkaznica nameščena na vidnem mestu,
- januar 2009 za vse stanovanjske stavbe na nepremičninskem trgu, torej tudi za starejše stavbe v prodaji.

Izkazalo se je, da so omenjeni roki nerealni in se v praksi ne upoštevajo, saj je še nekaj nejasnosti in tudi Pravilnik o metodologiji izdelave in izdaje energetskih izkaznic stavb še ni sprejet.

Za možnost pridobitve energetske izkaznice sta predvidena dva načina:

- računsko energetska izkaznica (asset rating), ki se določi na podlagi izračunanih kazalnikov rabe energije (na osnovi dejanske izvedenih del) za vse novozgrajene stavbe in vse stanovanjske objekte,
- merjena energetska izkaznica (operational rating), ki se določi na podlagi meritve rabe energije; npr. pregled dejanske rabe po računih za pretekla tri leta, za obstoječe nestanovanjske stavbe; odvisna je tudi od stanovanjskih navad porabnikov.

V računski energetske izkaznici se glede na letno potrebno toploto za ogrevanje (1) stavba uvrsti v enega od devetih razredov energetske učinkovitosti. Ostali kazalniki (2, 3, 4, 5) pa se ne uvrščajo v razrede, ampak prikažejo na barvnem poltraku porabe energije oz. emisij CO₂.

Andrej Kotnik, u. d. i. s.

PREGLED ENERGIJSKIH KAZALNIKOV ENERGETSKE IZKAZNICE

kazalnik	enota	En. izkaznica	opomba
Letna potrebna toplota za ogrevanje stavbe (1)	QNH/Au (kWh/m ² a)	Računska	Toplotne izgube, koristni pritoki
Letna dovedena energija za delovanje stavbe (2)	Q/Au (kWh/m ² a)	Računska	Ogrevanje, prezračevanje in klimatizacija, razsvetljava
Letne emisije CO ₂ na enoto uporabne površine Au (3)	(kg/m ² a)	Računska, merjena	Po PURES
Letna dovedena energija, namenjena pretvorbi v toplotno energijo (4)	QH/Au (kWh/m ² a)	Merjena	Po standardu SIST EN 15603
Letna poraba električne energije zaradi delovanja stavbe (5)	QE/Au (kWh/m ² a)	Merjena	Po merilniku

PREMOGOVNIK VELENJE ZA OBČINO ŠOŠTANJ

Premogovnik Velenje je v sredo, 9. septembra, v Vili Široko v Šoštanju pripravil javno razpravo, na kateri je občanom Šoštanja predstavil aktivnosti, ki jih izvaja na območju šoštanjske občine.

Uvodoma je udeležence pozdravil direktor Premogovnika Velenje **dr. Milan Medved**, ki je predstavil razvojne načrte Premogovnika Velenje, ki so vsi naravnani v dolgoročno konkurenčno in hkrati okolju sprejemljivo pridobivanje premoga za potrebe proizvodnje električne energije v Šaleški dolini. Poudaril je, da Premogovnik podpira lokalne razvojne ambicije in v okviru svojih možnosti želi pri njih sodelovati. Pri tem je nujno sodelovanje s strani Občine Šoštanj in obojestransko razumevanje. Izpostavil je tudi dobro usklajenost razvojnih načrtov termoelektrarne in premogovnika, kar je porok za kvaliteta delovna mesta še za naslednjih 50 let.

Rekultivacijo in sanacijo ugrezninskega območja je predstavil direktor PV Invest **Drago Potočnik**, ki je povedal, da strokovne službe redno spremljajo vse premike terena, degradirana področja pa, kjer razmere to dopuščajo, sproti saniramo z začasnimi rekultivacijami. Vse aktivnosti Premogovnika Velenje z rednimi pregledi nadzirajo inšpektorji različnih strok, med katerimi so rudarski, okoljevarstveni in gradbeni inšpektorji, naše podjetje pa je že leta 2000 pridobilo tudi okoljski standard 14001.

Marijan Lenart, vodja hidrogeologije v Premogovniku Velenje, je predstavil problematiko tresenja tal in odvodnjevanja. Dejal je, da celotna Šaleška dolina leži na območju, kjer je bila tektonika v preteklosti zelo aktivna. Poudaril je, da smo pri raziskavi tresenja tal na našem območju uporabili nemški standard, ki ima najostrejšje kriterije še dovoljenih tresljajev.

Iz podatkov, ki jih beležimo od leta 2005, je razvidno, da so vsi dogodki (tresljaji) celo pod mejo, ki je določena za kulturne spomenike. Dodal je še, da je iz rezultatov meritev razvidno, da z odvodnjevanjem vodonosnih plasti, ki ležijo neposredno nad izolacijsko plastjo, uspešno znižujemo tlake vode, kar omogoča varno odkopavanje. Raziskave kažejo, da odvodnjevanje teh plasti ne

Razpravo so vodili (od leve) Vilma Fece, Darko Menih, dr. Milan Medved, Drago Potočnik in Marijan Lenart.

vpliva na hidrološka dogajanja v višje ležečih vodonosnih plasteh (kvartarnih vodonosnikih – do cca 200 m pod površino).

Župan Občine Šoštanj **Darko Menih** je izrazil veselje nad pripravljenostjo Premogovnika Velenje, da se aktivno loteva sanacije ugrezninskega območja in da s svojimi projekti sodeluje pri razvoju občine, hkrati pa se je zahvalil Premogovniku tudi za takojšnje posredovanje in nudeno pomoč ob julijskih neljubih dogodkih (poplave in plazovi), ki so v precejšnji meri povzročili škodo v Občini Šoštanj. Dobrega sodelovanja se nada tudi v bodoče.

Domačin **Franc Druks** je v zaključku povzel: »Tako kot krajan na razpravi, ki je na temo Bloka 6 v Občini Šoštanj potekala letos januarja, njegovi izgradnji nismo nasprotovali, smo pa izrazili željo po znosnem sobivanju med TE Šoštanj in prebivalci Šoštanja, želimo danes enako tudi od Premogovnika Velenje. S predstavljenimi načrti smo zadovoljni.

Občani si želimo, da naša občina postane ponovno zanimiva za mlade, za družine. Zame niso grozljive ugreznine, ampak dejstvo, da se mladi, izobraženi ljudje, po zaključku študija ne vračajo v naše mesto.«

Premogovnik Velenje je v vsem svojem skoraj 135-letnem delovanju tesno povezan s Šaleško dolino, saj veliko pojavnega razvoja naše doline temelji na premogu: razvoj mesta, infrastrukture, šolstva, kulture, športa. Območja, kjer je odkopavanje premoga zaključeno, je treba skladno z zakonodajo ponovno vrniti v splošno rabo. Ob jezerih, ki so nastala zaradi pogreznjenja tal zaradi pridobivanja premoga, so bili na vzhodni strani, kjer je odkopavanje zaključeno, urejeni turistično-rekreacijski center ter pohodne in tekaške steze. Po umiritvi terena bo tudi za zahodno obalo Družmirskega jezera v Občini Šoštanj potrebno doreči koncept prostorske ureditve.

Tadeja Mravljak Jegrišnik

Udeleženci poslovne šole pred sekcijo v podjetju Joy

UDELEŽENCI POSLOVNE ŠOLE NA EKSKURZIJI V ANGLIJI

Letos je Izobraževalni center Skupine Premogovnik Velenje uspešno kandidiral na razpisu za evropska sredstva v okviru projekta Leonardo da Vinci. Strokovnega izobraževanja v Angliji se je v sredini septembra udeležilo 26 kandidatov Poslovne šole iz celotne Skupine PV.

V nedeljo, 13. septembra, smo se vkrcali na letalo in poleteli proti Birminghamu, drugemu največjemu angleškemu mestu. Po večerji nas je v konferenčni dvorani hotela sprejel Richard Leitch, predstavnik podjetja JOY, ki je bil naš gostitelj in glavna strokovna pomoč, da smo lahko želeni program izvedli v času našega enotedenskega bivanja pri njih. Podjetje JOY je dolgoletni poslovni partner Premogovnika Velenje na področju

rudarske opreme. Večini je morda bolj poznan iz preteklosti po hidravličnem podporju Dowty in transporterjih Mecco. Zaradi krčenja rudarske industrije pri njih in v svetu se je podjetje v zadnjih 25 letih vseskozi povezovalo z drugimi in s tem dobivalo tudi nova imena. V letu 1984 je bilo v Angliji aktivnih še okoli 170 premogovnikov. V tem času je vladala "železna lady" Margaret Thatcher, ki je zaradi ekologije in nerenta-

bilnosti večino premogovnikov dala zapreti. Danes je delujočih samo še 7 premogovnikov črnega premoga, prihodnje leto jih bo le še 6.

O NAŠIH GOSTITELJIH JOY (Mining Machinery)

Je eden od večjih svetovnih proizvajalcev rudarske opreme tako za podzemno kot površinsko pridobivanje premoga. Letos praznujejo 90 let obstoja. Ima prek

6.000 zaposlenih na 46 lokacijah v 8 državah sveta. Letošnji promet podjetja bo okoli milijarde dolarjev, kar je okoli 6 odstotkov več kot lani.

Bucyrus International

V to skupino spada podjetje DBT, katerega hidravlično podporje uporabljamo tudi na naših odkopih. Podjetje šteje že 125 let in prav tako kot JOY, njegov tekmeč na svetovnem trgu, izdeluje rudarsko opremo. Veliko vlagajo v indijski, kitajski in ruski trg. Imajo 60 podjetij po celem svetu. Njihova napoved je, da bodo cene energentov rasle, zato precej vlagajo v razvoj določene opreme, predvsem v novo konstrukcijo bobnov za rezanje premoga, ki bodo posredno porabili precej manj električne energije na tono proizvedenega premoga.

Eickhoff

To podjetje je naš dolgoletni poslovni partner. V svetu je predvsem poznan po napredovalnih strojih in reduktorjih. Ima 140-letno tradicijo. Njihovo delovanje v Angliji nam je predstavil Norman Chessmond, vodja predstavništva. Zaposlenih imajo le 12 in ti v glavnem skrbijo za nemoteno delovanje njihovih kombajnov. Imajo pogodbo, po kateri morajo zagotavljati 98-odstotno zanesljivost obratovanja – ja, prav ste prebrali.

Tukaj je čas denar. Imajo pogodbo z uporabnikom – premogovnikom, ki mu morajo plačati odškodnino, če tega odstotka zanesljivosti ne dosežejo, oziroma nagrado, če stroji obratujejo več kot 98 odstotkov časa.

Tisti, ki poznamo razmere za odkopavanje v črnem premogu, vemo, da je takšen odstotek zanesljivosti možno doseči brez pretiranega tveganja. Črni premog je za razliko od našega lignita precej bolj drobljiv.

NA OGLEDU ZGODOVINSKIH ZNAMENITOSTI

Warwick

To je eden izmed mnogih angleških gradov, postavljen na rahlo vzpetino, ob njem pa teče reka Avon. Zelo impozantna stavba je bila postavljena že leta 1068 in je dolgih 600 let služila kot utrdba. V kletnih prostorih so imeli zaprte sovražnike, iz katerih so znali s svojimi mučilnimi napravami izvabiti priznanje za karkoli. Ko smo se sprehodili skozi te prostore in so nam v soju sveč "specialisti" za mučilne naprave njihovo delovanje skoraj v živo prikazali, smo si bili enotni, da bi vsak podpisal ali priznal karkoli, samo da bi se izognil trpljenju. Žal zgodovina ne poroča o kakšnih svetlih izjemah – vsi so bili krivi.

V mnogih sobanah gradu so postavljene

voščene lutke, ki dajejo močan občutek živosti in popeljejo obiskovalce v preteklost.

Z obzidja se odpira prekrasen pogled na bližnje mestece in angleško pokrajino, pod obzidjem pa smo si ogledali različne aktivnosti viteзов, poslušali glasbo, občudovali grajsko gospodo in se jezili na perjad (goske, race, pavi), ki je na vsak način želela kos dragega sendviča, ki smo si ga privoščili po napornem ogledu gradu. Vsekakor Angleži znajo izvabiti denar iz žepov turistov.

V neposredni bližini gradu je bil rojen največji angleški in svetovno znani dramatik William Shakespeare, poznan po svojih komedijah, tragedijah in gledaliških igrah. Ogledali smo si njegovo rojstno hišo in vrt pred njo in spet je šlo 12 funtov na osebo za vstopnino, pa sprehod skozi trgovnico ... Luknjo v žepu so delno ublažila tri brhka dekleta, ki so si v igri pred hišo domišljavo izbirala enega od naših fantov. "Nadute in domišljave" seveda niso izbrale nikogar, tako da smo se vsi vrnili domov.

Palača Blenheim

Zgodovina te edinstvene baročne palače, ki je rojstna hiša Sira Winstona Churchilla, je resnično zanimiva, vendar žal ta članek ni namenjen temu. Palača se razprostira na ogromnem posestvu, okoli nje so prekrasni vrtovi s fontanami, ob sprehajalnih poteh se košatijo stoletna drevesa in travniki so kot golf igrišča. Na posestvu ne manjka veliko jezero, poznano tudi iz filmov. V sobah palače so izbrani kosi pohištva, lestenci, umetniške slike, ure, kamini, ogledala, keramika, tapiserije, ki uprizarjajo znamenite angleške bitke (izdelava ene tapiserije je trajala 8 let), bogata knjižnica in še in še. Skozi prostore nas je popeljala odlična vodička, tako da je bil ogled res popoln. V strokovnem delu programa smo imeli predviden tudi ogled premogovnika črnega premoga DAW MILL, katerega letna proizvodnja znaša 3,2 mio ton. Trenutno obratuje en odkop, ki ima zavidljive geometrijske karakteristike – širina odkopa 350 metrov, dolžina odkopa 2.400 metrov, režejo pa 5 metrov višine.

Odkop je na globini 800 metrov, premog pa transportirajo po 7-kilometerskih gumijastih trakovih na površino. Na takšnem odkopu je zaposlenih od 12 do 15 delavcev. Žal se je v tem času v premogovniku smrtno ponesrečil delavec in naš obisk je padel v vodo.

Obiskali pa smo podjetje JOY, ki je odlično poskrbelo za strokovni del našega obiska Anglije. Ker sem od začetka do konca našega obiska sodeloval z njimi, lahko zapišem, da skoraj "fanatično"

govorijo o varnosti pri delu. Že pri sestavljanju programa obiska sem bil seznanjen z varnostnimi ukrepi, ki so nam bili ponovno predstavljeni v hotelu, kjer smo imeli predavanja, zatem pa še na dvorišču pred vstopom v zgradbo podjetja. Ogledali smo si film v njihovi sejni sobi, dobili smo zaščitna očala, odsevnik in čelade, še enkrat so nas seznanili s pohodom po tovarni in potem smo končno vstopili v tovarno. Tu so nas na vsakem koraku spremljala različna navodila, opozorila, plakati, itd.

Vzrok za vse to tiči v velikih odškodninah, ki so jih delavci v primeru poškodb v preteklosti terjali od podjetij. V pogodbah o zaposlitvi so zdaj natančno določene obveznosti delavcev oziroma delodajalcev v primeru kršitve pravil.

Ogled proizvodnih linij nam je potrdil, da stvari niso zapisane samo na papirju, ampak veljajo tudi v življenju. Prostori so čisti, svetli, zračni, vse je na svojem mestu, delavci uporabljajo zaščitna sredstva, delovna oblačila imajo odsevnik, obvezna je uporaba zaščitnih očal, razen pri malici. Ljudje so kulturni, prijazni in čuti se kolektivni duh.

Tudi nepoznavalcem je postalo bolj razumljivo, zakaj je rudarska oprema tako pregrešno draga. V dveh urah smo si ogledali vse najpomembnejše oddelke – od projektiranja, obdelave surovca, kontrole izdelave, zaščitnih nanosov, sestavljanja, skladiščenja in transporta končnega izdelka.

Na koncu ogleda smo se zopet zbrali v sejni sobi, kjer nam je Richard Leitch svečano izročil certifikate za strokovni del našega obiska. Po zahvali in izmenjavi daril smo se na njihovem dvorišču postavili še za skupinsko sliko pred hidravlično sekcijo.

GOOD LUCK – SREČNO ...

... in avtobus nas odpelje še na zadnji del naše poti, v London – eno največjih mest na svetu. Šteje 8 milijonov prebivalcev, je mesto nešteti znamenitosti, galerij, gledališč, muziklov, pubov ... O tem vam lahko pripovedujem na štiri oči.

Zadovoljni, polni vtisov, malo utrujeni in nekateri praznih denarnic, a polni daril za svoje domače, smo se v nedeljo, 20. septembra, popoldne vrnili domov. Zdaj je čas za razmislek, nove ideje, kako uporabiti videno in slišano.

Gotovo čas, ki ga je skupina preživela skupaj, ni bil zaman. In tudi druženje vseh mladih kadrov iz Skupine Premogovnik Velenje nekaj šteje.

Boris Potrč

PODPISANIH 48 NOVIH ŠTIPENDIJSKIH POGODB

Izobraževalni center Skupine Premogovnik Velenje je zadnji teden avgusta pripravil podpisovanje štipendijskih pogodb za dijake in študente, ki so poslali vlogo na razpis štipendij in so bili na njem izbrani.

V Premogovniku Velenje in HTZ Velenje je bilo razpisanih 53 štipendij za različne srednješolske in univerzitetne programe. Premogovnik Velenje je prejel 86 vlog za razpisane programe in 14 vlog za nerazpisane programe. HTZ Velenje je prejel 5 vlog za razpisane programe in 3 vloge za nerazpisane. Skupno je bilo podeljenih 48 štipendij.

Kot je povedala vodja projektov izobraževanja **Majda Lampret**, je osnovno merilo pri izbiri kandidatov za štipendije znanje oziroma učni uspeh. »Vaš uspeh v nadaljevanju šolanja bo tudi tisti kriterij, ki vam bo krojil višino štipendije, zato se splača potruditi,« je štipendistom in njihovim staršem med drugim v uvodnem nagovoru ob podpisovanju pogodb povedala Lampretova.

DOBRODOŠLA DENARNA POMOČ

Sandi Mijatović po končanem poklicnem programu v Rudarski šoli nadaljuje šolanje v 1. letniku tehniškega programa Ru-

veliko let,« je povedala **Zora Mijatović**.

Miha Ledinek se je spomladi vpisal v 1. letnik mehatronike. K podpisu pogodbe ga je spremljal oče Martin, ki je zaposlen pri Vzdrževanju v Premogovniku Velenje. **Martin Ledinek:** »Štipendija Premogovnika Velenje bo pomenila pomemben dodatek k družinskim dohodkom in je spodbuda pri učenju. Doma že imamo dva študenta računalništva, ki pa ne prejmeta štipendije, zato smo z veseljem sprejeli ponujeno priložnost za Miha. Sin verjetno še ne razmišlja o tem, da dodeljena štipendija pomeni tudi možnost za zaposlitev v Premogovniku Velenje, starši pa in tudi to je dobro.«

Miha še ne ve, za kaj bo porabil štipendijo, če se bo dalo, pa bo tudi kaj privarčeval. Za poklic mehatronika se je odločil, ko je spoznal očetovo delo, ogledal si je Muzej premogovništva Slovenije. Oče je dodal, da Miha veseli delo s stroji, poleg tega pa je poklic mehatronika široko uporaben, saj združuje znanja iz strojništva, elektrike in računalništva. dj

Zori in Sandiju Mijatoviću je Majda Lampret pojasnila vsebino štipendijske pogodbe.

Martin in Miha Ledinek (prva z leve) sta vesela štipendije Premogovnika Velenje.

darske šole. Štipendist je bil že prejšnja 3 leta. Štipendija mu pri šolanju veliko pomaga, lahko si privoščijo kakšno malenkost zase in mu za te potrebe ni treba prositi staršev za denar. Tudi mama Zora je vesela, da ima sin štipendijo, saj družina nima velikih dohodkov, poleg tega imajo še enega sina, ki se šola v Mariboru. »Zadovoljna sem s sinovim uspehom v šoli in tudi s tem, da pametno porablja denar. Seveda mu z možem kakšen evro še primakneva. Sin se je sam odločil za ta poklic, vse formalnosti je sam uredil, rad hodi v šolo in je uspešen. To je pomembno, saj ga bo delo v izbranem poklicu spremljalo

ZAHVALA

Ob deževju v Šaleški dolini 10. julija letos se je sprožil plaz na travniku in v sadovnjaku na našem zemljišču. Na pomoč pri sanaciji plazišča so mi priskočili v Premogovniku Velenje in podjetju RGP.

Za darovani material – ravne loke in kamenje – se obema podjetjema zahvaljujem.

Milan Ugovšek iz Kavč

VOZNIKI, PAZITE NANJE!

V Premogovniku Velenje smo lani prvič izvedli akcijo, v kateri smo vsem prvošolčkom osnovnih šol na območju Šaleške doline podarili rumeno majičko, na kateri sta natisnjena maskota Premogovnika »Ligi« in napis »Vozniki, pazite name!«.

Namen akcije je opozoriti vse voznike na najmlajše udeležence v prometu, ki so se z vstopom v šolo prvič aktivno vključili v prometni vsakdan in so najbolj ranljiva skupina populacije.

Letos smo akcijo ponovili in majičke je dobilo 433 prvošolčkov osnovnih šol v MO Velenje ter občinah Šoštanj in Šmartno ob Paki. V Osnovni šoli Šoštanj so 17. septembra ob tej priložnosti učenci drugih razredov pripravili krajši kulturni program. V imenu šole se je za dobrodošlo akcijo zahvalila ravnateljica OŠ Šoštanj Majda Puc Zaveršnik, prvošolčke in njihove učiteljice pa je v imenu Premogovnika Velenje pozdravil vodja Gospodarskega področja Ivan Hozjan. Poudaril je, da otroke na cestah najbolj ogrožajo gostota prometa, hitrost vozil in nasploh nagel življenjski ritem, najmlajši otroci pa imajo s tem najmanj izkušenj in so najmanj vidni. **Ivan Hozjan** je tudi dejal: »Tudi pri pridobivanju premoga v Premogovniku Velenje je izredno pomembna varnost in za doseganje varnega dela si zelo prizadevamo. Varnost je

Učenci 1. A ob Ligiju ter z Ivanom Hozjanom in Majdo Puc Zaveršnik

pri nas na prvem mestu. Varno življenje želimo tudi vam, prvošolčkom, ki z novim šolskim letom prvič vstopate v svet odraslih, katerega sestavni del je tudi

obnašanje v prometu. Upamo, da boste tudi vi majičke nosili z veseljem in boste z njimi bolj varni v prometu.«

Diana Janežič

SPOŠTOVANI KRVODAJALCI!

Pred nami je oktober, v katerem vsako leto izvedemo krvodajalsko akcijo v eni od slovenskih bolnišnic. Tokrat smo izbrali Bolnišnico Jesenice, v kateri bomo darovali kri v petek, 23. oktobra 2009. Tovrstna akcija je nagrada za krvodajalce, ki ste kri darovali več kot 45-krat, zato prosimo, da se ti odzovete našemu vabilu in se udeležite izleta na Jesenice.

Prijave zbiramo od 12. oktobra do zapolnitve prostih mest v avtobusu. Prijavite se pri Damjani Kričej na telefonski številki 63-69.

Vljudno vabljeni! Odbor OO RK PV

ZAHVALA

OB SMRTI MOJEGA OČETA
JOŽETA BOROVNIKA
SE ZAHVALUJEM SINDIKATU
PREMOGOVNIKA VELENJE,
NEKDANJIM SODELAVCEM V
JAMOMERSTVU IN SEDANJIM
V PROJEKTIVI ZA IZREČENA
SOŽALJA, DAROVANO CVETJE
IN SVEČE TER DENARNO PO-
MOČ.

JOŽE BOROVNIK

ZAHVALA

ZAHVALJUJEM SE SODELAV-
CEM SLUŽBE VPD IN GOST
D.O.O. ZA IZREČENA SOŽALJA
OB SMRTI NAJINEGA OČETA
IVANA LAMOTA.
HVALA TUDI ČASTNI STRAŽI,
GOVORNIKU IN ČLANOM PI-
HALNEGA ORKESTRA PREMO-
GOVNIKA VELENJE.

ZDENKO LAMOT IN
ZLATKA SLAPNIČAR

ZAHVALA

OB SMRTI MOJE MAME SE ZA-
HVALUJEM SINDIKATU PRE-
MOGOVNIKA VELENJE, SO-
DELAVCEM S PRIPRAVSKIH
ŠTEVILK 6, 7, 21 IN 24 TER SA-
NACIJE PESJE ZA IZREČENA SO-
ŽALJA IN DENARNO POMOČ.

BOJAN STROPNIK

SKORAJ TRI DESETLETJA SEM SRKAL PEVSKO OPOJNOST

Oto Gradišnik je ustanovitelj, dolgoletni pevec in organizacijski vodja Rudarskega okteta, ki bo oktobra zabeležil 30 let delovanja. Petje ga je spremljalo od osnovne šole, kjer je pel pri prof. Boži Kmecl, materi Matjaža Kmecla. Šolanje je nadaljeval v poklicni šoli v Zasavju in se vključil v pevski zbor Svoboda. Po vrnitvi v Velenje nekaj let ni našel priložnosti za prepevanje v kakšnem sestavu, dokler ni prišel 8. marec 1979.

»Sodelavci v Službi za varstvo pri delu smo zapeli svojim sodelavkam za dan žena. To so bili poleg mene še Ludvik Glavnik, Karli Čretnik in Ferdo Chromy. Po tem nastopu s tremi pesmimi sem sodelavce vprašal, kaj menijo o ustanovitvi pevske skupine v podjetju.

Nekaj mesecev se ni zgodilo nič, poleti pa sem stopil v akcijo, povprašal nekaj pevcev, ki so peli pri drugih sestavih, in 10. oktobra 1979 smo imeli prvi sestanek ter prvo vajo.

Na njej so poleg mene bili Franc Bahčič, Jože Ovnik, Ferdo Chromy, Franc Martinšek, Jože Oberč, Tone Šporin, Tone Gorogranc in Ludvik Glavnik. To je bilo rojstvo okteta,« se po tridesetih letih spominja Oto Gradišnik.

PODPORA DELOVANJU

Dogovorili so se, da bodo ustanovili oktet, ker je to mobilna pevska skupina. Za pevovodjo se je »javil« Ludvik Glavnik, Ota pa je »določil« za druge naloge,

predvsem organizacijske.

Prva pesem, ki so se je naučili, je bila koroška narodna Ena sama reč me griva, prvi pravi nastop pa so imeli decembra 1979 na zaključni reševalni vaji. Poslušalce, rudarske reševalce, so prosili, če si smejo nadeti ime Rudarski oktet, in niso jim odrekli izpolnitve te želje. A čeprav so nosili to ime, prvih šest let Rudnik lignita Velenje ni prispeval veliko k njihovemu delovanju. Imeli so tihe sponzorje, ki niso želeli reklame, prevoze in druge

stroške so večinoma krili sami.

»Oblečeni smo bili v rudarske uniforme, nekateri svoje lastne, ki smo jih kot rudarji imeli, za druge člane smo si jih izposodili. Naj priznam, da jih nikoli nismo vrnili. Prve nove uniforme smo dobili ob peti obletnici delovanja,« razlaga Oto.

Oktet je od leta 1982 organiziran in registriran kot društvo. Prvi predsednik okteta je bil dr. Franc Žerdin, ki je bil vse od začetka zelo naklonjen delovanju okteta in je ves čas spodbujal njegovo delovanje. Drugi predsednik okteta je bil in je še danes mag. Marjan Kolenc, ki oktet obvezuje k nenehnemu napredku in izboljševanju kakovosti njegovega petja. Po letu 1984 se je »finančni« odnos velenjskega premogovnika do Rudarskega okteta močno izboljšal in danes, trdi Oto, je zagotovo zelo malo ljubiteljskih skupin, ki bi imele tako dobre razmere za delovanje, kot jih ima oktet. Tako glede rednih vaj in stroškov z nastopi kot za večja gostovanja v tujini. Oktet je nastopil v Švici in Srbiji, večkrat v Nemčiji, najdaljšo turnejo pa so opravili v Kanado.

39 PEVCEV RUDARSKEGA OKTETA

»Ob prvem nastopu smo se zavedali, da je bila ustanovitev okteta še najlažja stvar, težje je bilo vztrajati, se razvijati, napredovati. Vendar nam je to uspelo – od ustanovitve pojejo pevci Rudarskega okteta neprekinjeno. Seveda so bili vzponi in padci, krize s pevci glede neresnosti, discipline in v odnosih med njimi, a oktet prepeva neprekinjeno. V

njem se je izmenjalo 39 pevcev, štirje so že pokojni. Vodili so nas trije pevovalci,« našteva Oto, ki vse od prvega sestanka v dnevnik vestno beleži nastope, vaje in vse druge dogodke v zvezi z delovanjem okteta in njegovimi člani. Pa tudi svoja razmišljanja. To je zakladnica spominov, beležnica dogodkov, ki bi sicer šli v pozabo.

Velika prelomnica se je zgodila v dvajsetem letu delovanja okteta. Takrat je 14-letno vodenje okteta zaključil prof. Ciril Vrtačnik, odšla pa je tudi več kot polovica pevcev; ostali so le Maks Cigale, Franci Žerdoner in Oto Gradišnik. A čez poletne počitnice so dobili nove pevce in začeli nanovo pod vodstvom prof. Danice Pirečnik.

Spremembo v oktetu je pomenilo tudi širjenje nabora pesmi. Že Ciril Vrtačnik je nivo petja okteta dvignil in dodajal nove pesmi, še bolj pa je to storila Danica Pirečnik. Pod njenim vodstvom je oktet v repertoar dobil veliko tujejezičnih in sakralnih pesmi, Oto pa je pri tem pogrešal ljudske narodne pesmi, posebej s Koroške.

V prvem sestavu okteta so bili vsi njegovi člani zaposleni v velenjskem premogovniku. V kasnejših letih temu ni bilo več tako, a tudi nihče ni pogojeval, da bi morali vsi biti sodelavci.

Oto pravi: »Pevce smo iskali glede na kakovost petja, pripravljenost za resno delo, vaje, nastope. Petje v oktetu je zahtevno in je postajalo vedno zahtevnejše z dvigovanjem kakovosti okteta, širjenjem repertoarja, številom nastopov.

V oktetu sem bil zadalžen tudi za iskanje novih pevcev. Pri tem me je vodilo pravilo: rajši nekoliko manj dober pevec, a

človek na mestu. Vprašanje pa je, koliko sem pri tem imel srečno roko.«

Sprva so se morali pevci sami »ponujati« in iskati priložnosti za nastope – to ni bilo le na prireditvah v okviru premogovnika. Njihov drugi nastop je bil, na primer, na 50-letnici čebelarskega društva. Z uveljavitvijo okteta so pričela prihajati tudi vabila na najrazličnejše prireditve, koncerte, gostovanja.

Ena njihovih najbolj prepoznavnih prireditev je bila Okteti rudarjem, s katero so 20 let nastopali in gostili druge oktete ob rudarskem prazniku. »Na njej so sodelovali številni oktet iz cele Slovenije – iz Ljutomera, Domžal, Celja, Zagorja ob Savi – in tudi z avstrijske Koroške. Mi smo gostovali v njihovih krajih in s pevci spletli trdne prijateljske vezi, ki jih nekateri med nami negujemo še danes,« ponosno pove Oto.

PETJE V OKTETU JE PRIJATELJSTVO

Ustanovitev Rudarskega okteta je pomenila uresničitev želje, da se ohrani lepa slovenska pesem. Tri desetletja pa pevce družijo ljubezen do petja, vaje, nastopi, organizacijske zadeve, potovanja. Ob tem se morajo splesti tudi prijateljske vezi, saj bi sicer ob tolikšnih obveznostih prišlo do prevelikih napetosti. Velikokrat morajo potrpeti tudi družinski člani, kajti pevci so zaradi vaj in nastopov mnogokrat odsotni, posebno ob prostih dneh, praznikih.

V Rudarskem oktetu so vse te možnosti za trenja, nesporazume in nestrpnosti blažili z rednimi srečanji članov okteta in njihovimi družinami pa tudi s podporniki in prijatelji okteta. Pikniki, praznovanja, izleti, tudi potovanja so jih povezali za vedno.

Oto je svojo pevsko kariero v Rudarskem oktetu končal. »Ni bilo vedno lahko, bilo pa je lepo. Oktet je celih 30 let samo napredoval, tako v pevski kakovosti kot v drugih oblikah. Vedno smo se naučili kaj novega, spoznavali nove pesmi, žanre, druge ljudi, kraje, rasli in zoreli.

Želim, da bi oktet napredoval tudi v prihodnjih letih, in upam, da bo sedanjim članom to uspevalo. Delovati bodo morali homogeno, z jasnim ciljem v isto smer. Pri tem jih mora voditi zavedanje, da so v oktetu vsi enaki. Nihče ni bolj ali manj pomemben. Zvezdnitva tukaj ni. Veseli me, da so v vseh obdobjih z nami bili prijazni ljudje, ki so znali s svojo nadarjenostjo, voljo in iskreno željo ustvariti dobre razmere za naše delo, nas spodbujati in kazati ljubezen do lepo zapete pesmi,« je sklenil Oto Gradišnik.

Diana Janežič

Ob 25-letnici Rudarskega okteta je zapela tudi ena od prvih zasedb okteta.

50 LET MESTA V PARKU

»Pisalo se je leto 1959. In bil je september. Velika slovesnost na velikem trgu še vedno malega, nastajajočega mesta. Ampak kakšnega mesta! Drugačnega, posebnega. Takšna je bila tudi tista prireditev, s katero so odprli novo zgrajeno središče novega mesta. Drugačna in posebna. Predvsem pa navdušujoča, polna energije. Kakršni so bili tudi ljudje, ki so jo pripravili. Sami Velenjčani – čeprav mnogi šele kratek čas, čeprav smo prišli z vseh vetrov – smo bili Velenjčani. Tako smo čutili. In bili na to ponosni. Ponosni na mesto, ki smo ga zgradili sami. In smo rasli z njim.«

Tako se je na osrednji proslavi 50-letnice razglasitve Velenja za mesto letos spominjal otvoritvene slovesnosti in tistega časa sedanji velenjski župan Srečko Meh. »Socialistični čudež«, mesto v parku, je bilo sodobno zasnovano mesto v duhu moderne, ko je bilo eno glavnih načel urejanja prostora ugodno bivalno razmerje med grajenim in zelenim. Velenje je danes pomembno gospodarsko, kulturno, športno, upravno in izobraževalno središče. Je mlado mesto, ki se v sodelovanju s podjetji in institucijami, ki delujejo v tem okolju, še vedno razvija, gradi.

Prav 20. september je bil kasneje izbran za občinski praznik in ob 50. rojstnem dnevu mesta smo praznovali celo leto in vsi. Praznik so že spomladi naznanile posebne cvetlične zasaditve v rumeni in zeleni barvi ter številne prireditve, odprtja novih objektov ali začetki njihove gradnje. V praznovanje so bili vključeni vsi – vrtci, šole, društva, podjetja, številni posamezniki.

Spomenik Nestlu Žganku so poleg župana Srečka Meha odkrili Nestlovi vnuki Zala, Nace in Val.

OČE VELENJA

Osrednje slovesnosti ob letošnjem občinskem prazniku in 50-letnici mesta so se odvijale v petek, 18. septembra. Ob 17.45 je na Velenjskem gradu zaplapolala prenovljena občinska zastava, praznik je naznanila kanonada.

Vsakoletna podelitev priznanj MO Velenje ob občinskem prazniku je tokrat potekala na Titovem trgu in je bila združena s odprtjem spomenika graditelju Velenja Nestlu Žganku, ki bi bil letos star 100 let. Spomenik je postavljen na zelenico ob nebotičniku na Titovem trgu. Je tudi v neposredni bližini občinske stavbe, ki je bila za Nestla Žganka, v letih 1969–1978 velenjskega župana, verjetno prvi dom. Preden je postal župan, je bil Nestl Žgank od leta 1950 do leta 1965 direktor velenjskega premogovnika, njegovo življenjsko delo pa je gotovo gradnja novega Velenja, mesta, ki je dolgo veljalo za »socialistični čudež«. Nestl Žgank je temu oporekal in trdil, da je Velenje »samo delo

pridnih rok velenjskih rudarjev, njihovih družinskih članov in drugih Velenjčanov. Brez njih ne bi bilo ničesar!«

Spomenik je delo akademskega kiparja doc. Boštjana Drinovca in je sestavljen iz razpoznavne figure Nestla Žganka in makete mesta Velenje.

GRADNIK VELENJA PREMOGOVNIKU VELENJE

Odprtje spomenika in podelitev priznanj MO Velenje je glasbeno pospremil nastop Simfoničnega orkestra Glasbene šole Frana Koruna Koželjskega Velenje pod vodstvom Danice Koren, prireditev pa je spremljalo okoli 1.000 gledalcev.

Županovo priznanje sta prejela **Goran Bračič in Izudin Smajilović**, ki sta februarja iz zaledenelega Velenjskega jezera rešila mlado mamico in njeno dve leti staro hčerko.

Prejemniki Plaket MO Velenje so: **Helena**

Brglez, ki že enajst let vodi Gasilsko zvezo Šaleške doline, **Boris Šalamon**, atletski trener in izjemen pedagog, ter **Šaleški akademski pevski zbor**, ki je v svojem 10-letnem delovanju dokazal, da spada v vrh slovenske zborovske glasbe.

Grb MO Velenje sta prejela **Anton de Costa – Sine**, ki je poleg neizbrisnega pečata, ki ga je pustil pri tabornikih, tudi športni pedagog na velenjski gimnaziji in uspešen trener košarkarske ekipe Šolskega centra Velenje v Šolski košarkarski ligi, ter **Medobčinsko društvo invalidov Šaleške doline**, ki že 40 let uspešno izvaja številne aktivnosti za izboljšanje razmer za invalide na vseh področjih.

MO Velenje se je v svojem jubilejnem letu odločila podeliti priznanje za posebne zasluge, in sicer podjetju **Premogovnik Velenje** za prispevek pri graditvi in razvoju Velenja. Gre za bronasto maketo mesta z imenom Gradnik Velenja. Kot je zapisano v utemeljitvi, je Premogovnik

Velenje od leta 1875 gonilna sila razvoja v Velenjski kotlini in širši okolici. Ves čas delovanja je med največjimi delodajalci v Šaleški dolini, ki nudi zaposlitev tako domačinom kot ljudem iz bližnje in daljne okolice.

Premogovnik Velenje je družbeno in okoljsko odgovorno podjetje in z vsem svojim delovanjem prispeva k hitrejšemu in uspešnejšemu razvoju vseh področij življenja v lokalni skupnosti in s tem bistveno izboljšuje kakovost bivanja v MO Velenje in v celotni Šaleški dolini.

Priznanje je v imenu podjetja prevzel njegov direktor **dr. Milan Medved**. Preletel je obdobje, ko so pretežno rudarji gradili mesto, ter poudaril, da so tudi številna druga podjetja, ki danes samostojno in uspešno delujejo, zrasla iz potreb premogovništva.

»To je resnično priznanje Premogovniku Velenje in vsem zaposlenim v naših podjetjih. Ne samo generaciji, ki je trenutno aktivna, pač pa vsem tistim generacijam, ki so sodelovale pri graditvi Velenja od njegovega začetka. Poleg težkega dela so velenjski rudarji s svojim udarniškim delom pripomogli, da je Velenje to, kar je danes: sodobno, lepo mesto, ki pa še vedno temelji na premogu.

Ob tej 50-letnici Velenja iskrene čestitke vsem Velenčanom in Velenčankam. Še bolj kot pogled v preteklih 50 let pa nas veseli, da bo Premogovnik Velenje dajal kruh številnim zaposlenim še prihodnjih 50 let. Torej, srečno Velenje!« je ob prejemu priznanja dejal dr. Milan Medved.

POSEBNO MESTO TUDI DANES

Praznovanje je bilo kot pred 50 leti načrtovano na Titovem trgu, a je bilo zaradi pomanjkljivosti slabega vremena prestavljeno v Rdečo dvorano. Kdor se je odzval povabilu, je lahko doživel prav posebno proslavo, ki je v vseh udeležencih pustila močne sledi.

K njeni pripravi je MO Velenje povabila domače ustvarjalce Staneta Špegla, Bojano Špegel in Roberta Klančnika. Pripravili so idejno zasnovo, scenarij in režijo prireditve z geslom »JUTRI=ZDAJ«. K sodelovanju so povabili številne ustvarjalce iz Velenja in Šaleške doline – nastopilo jih je kar 450.

Ob prihodu občinstva se je vrtela multivizijska galerija, namenjena predstavitvi likovne, fotografske in video ustvarjalnosti Velenčank in Velenčanov vseh generacij. Predstavljenih je bilo 156 likovnih del, 41 fotografij in 1 videofilm. Prireditev je nato s koračnico začel Pihalni orkester Premogovnika Velenje pod vodstvom Matjaža Emeršiča, nato pa zaigral prav zanj napisano futuristično skladbo Roka

Županovo priznanje za Izudina Smajilovića (zgoraj) in posebno priznanje MO Velenje Gradnik Velenja za številne rodove velenjskih rudarjev

Goloba Godba gre v veselje. Nastopu godbenikov je sledila plesna točka dijakov in dijakinj Šole za storitvene dejavnosti.

Tako kot ob odprtju novega mestnega središča leta 1959 je tudi v letu 2009 zapel Združeni pevski zbor Šaleške doline. V njem je bilo zbranih 300 mladih pevcev osnovnih šol iz Velenja, Šoštanja in Šmartnega ob Paki. Dirigent je bil z mednarodnimi priznanji nagradjeni Matjaž Vehovec.

Na prireditvi so prvič skupaj nastopili raper 6 Pack Čukur in Šaleški študentski oktet. Za nastop so priredili Čukurjevo Ni živl'e'ja brez Vele'ja, avtor glasbe je Saša Lušič. Plesni studio N je s tremi koreografijami na glasbo Staneta Špegla nadgradil videofilm o Mestu z razvitim, okolju prijaznim gospodarstvom.

Zadnja glasbena točka je imela naslov

»JUTRI=ZDAJ«. Avtor skladbe je Staneta Špegel, nastala pa je v sodelovanju s tolkalnima skupinama STOP in ŠUS. Na prizorišču so se jim pridružili tudi učenci tolkal, trobilci, pevci in plesalci.

Ob koncu slovesnosti je spregovoril župan MO Velenje Srečko Meh in med drugim poudaril: »Velenje je posebno mesto tudi danes. Ne le, da smo po datumu najmlajše slovensko mesto, mladi smo tudi po energiji, ki jo vsa leta razvoja in rasti Velenja usmerjamo v pravo smer, smer nenehnega napredka na vseh ravneh življenja.

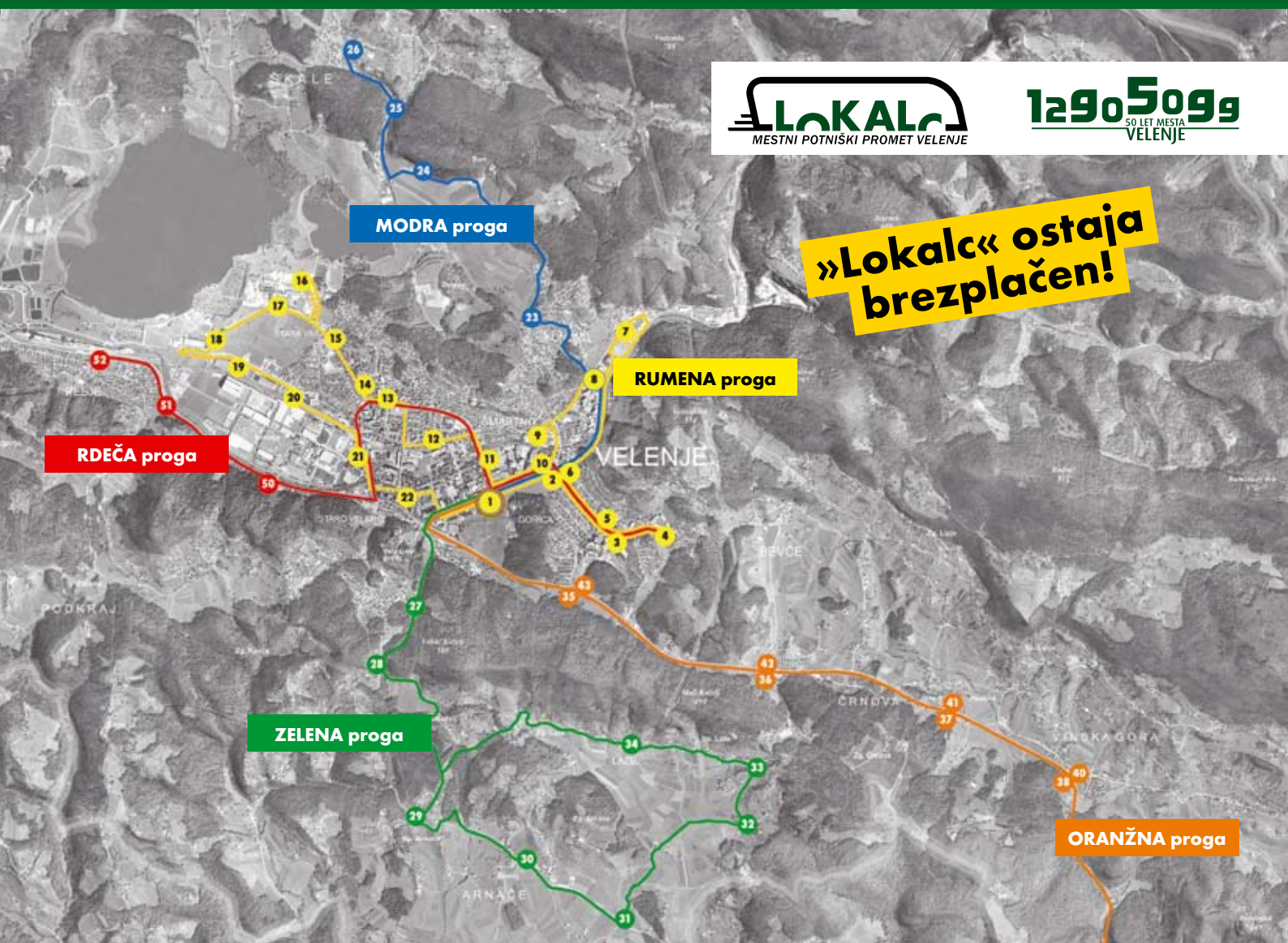
Velenje je bilo in ostaja mesto s sanjami. Vse naše sanje se lahko uresničijo. Če se ne bojimo jutrišnjega dne. Ker vsak od nas lahko za jutri naredi nekaj, česar morda drugi ne zmore. Skupaj lahko naredimo zelo veliko.«

Diana Janežič

- od 1. septembra nov vozni red
- »Lokalc« tudi v **KS Vinska Gora**, **KS Konovo**, **KS Hrastovec-Škale** in **KS Šentilj**
- na rumeni progi bo vozil avtobus **prilagojen za potrebe invalidov**
- od 15. septembra dalje bo prvo postajališče za vse proge **ново Avtobusno postajališče Velenje**
- vse spremembe, informacije o postajališčih in vozni redi so objavljeni na spletni strani **www.velenje.si** (rubrika V središču - LOKALC 2009)
- za vse pripombe, pobude in vprašanja sta še vedno na voljo **brezplačna telefonska številka** Uprave Mestne občine Velenje **080 88 09** in elektronski naslov **lokalc@velenje.si**
- »LOKALC« ostaja **brezplačen!**

LOKALC	RUMENA PROGA	LOKALC	ZELENA PROGA
1 1 1 1 1	Avtobusno postajališče Velenje	27	Ljubljanska cesta
>> 2	AC Praprotnik	28	Kavče
3	OŠ Gorica	29	Križišče Polzela / Arnače
4 4	Gorica obračališče	30	Arnače - G.
5 5	Gorica - trgovina Tuš	31	Sp. Laze 1
6 6	Predor	32	Sp. Laze 2
7	NC Interspar	33	Sp. Laze 3
8 8	Šalek - Skalca	34	Laze
9	Poslovni center Efenkova		
10	Trgovina Hura	LOKALC	ORANŽNA PROGA
11 11	Pošta	35	Trebuša
12	Tomšičeva	36	Zg. Črnova
13 13	Tržnica	37	Pirešica
14	Tržnica - krožišče	38	Vinska Gora
15	Rudarski dom	39	Sp. Črnova pri Mostnariju
16	Mestni stadion	40	Vinska Gora
17	Stari jasek	41	Pirešica
18	Restavracija Jezero	42	Zg. Črnova
19	NC Merkur	43	Trebuša
20	NC Jager	LOKALC	RDEČA PROGA
21 21	Kolodvorska	50	Gorenje - glavni vhod
22	Cvetličarna Iris	51	Pesje - Hartl
LOKALC	MODRA PROGA	52	Pesje - Dom krajanov
23	Konovo		
24	Hrastovec 1		
25	Hrastovec 2		
26	Škale		

Vse proge, razen rdeče, se začnejo na glavnem Avtobusnem postajališču Velenje in so krožne. Rdeča proga je del redne izletnikove linije. Na postajališčih, označenih z dvema ali več barvnimi krogi, lahko menjate progo.

»Lokalc« ostaja brezplačen!

LUDEVIK MALI, 90-LETNIK

V avgustu je praznoval 90. rojstni dan Ludvik Mali. Od leta 1962 do 1965 je bil predsednik občine, najprej šoštanjske in nato velenjske, od leta 1966 do 1974 pa je bil direktor velenjskega premogovnika.

Ludvik Mali se je rodil leta 1919 v Cerkljah na Gorenjskem. Starši so se kmalu po njegovem rojstvu preselili v Ljubljano, kjer so potem stalno živeli. Odločil se je za študij montanistike, ki ga je moral zaradi vojnih dogodkov prekiniti.

Leta 1941 se je priključil narodno-osvobodilnemu gibanju. Italijani so ga že februarja leta 1942 prijeli in odpeljali v internacijo. Vrstila so se taborišča Čiginj, Gonars, Treviso in spet Gonars, od koder so ga leta 1943 z bolniškim transportom poslali nazaj v Ljubljano. Ker se ob kapitulaciji Italije ni pravočasno umaknil iz Ljubljane, so ga konec leta 1943 zaprli domobranci in ga v začetku leta 1944 poslali v Dachau, kjer je maja 1945 dočkal osvoboditev.

Leta 1947 je diplomiral kot inženir montanistike. Po diplomi se je Ludvik Mali kot jamski asistent zaposlil v premogovniku Zabukovica, kjer je kasneje postal jamski obratovodja. V Zabukovici je ostal do konca leta 1950.

Na začetku 1951 se je zaposlil pri velenjskem premogovniku in prevzel jamsko obratovodstvo. Po dveh letih in pol je odšel v Laško in tam kot jamski obratovodja ostal do začetka 1957. leta.

V tistem času je dobil ugodno ponudbo iz Kreke, zato se je odločil, da se preseli v Bosno. Kot glavni inženir premogovnika Moluhe je v Kreki ostal dobri dve leti. Na začetku 1959. leta se je vrnil v Slovenijo in se kot ravnatelj zaposlil v Rudarskem šolskem centru v Velenju, kjer je ostal skoraj do konca 1962. leta.

27. aprila 1962 so Ludvika Malija izvolili za predsednika dolinske občine, ki je imela sedež v Šoštanju. Zaradi veliko hitrejši rasti mesta Velenje v primerjavi s Šoštanjem so 10. julija 1963 sedež občine iz Šoštanja prenesli v Velenje. Ludvik Mali, ki je svojo politično kariero začel kot šoštanjski župan, je to 15. aprila 1965. leta zaključil kot velenjski župan. Po tem se je Ludvik Mali vrnil v svoj osnovni poklic. Do konca 1965. leta je pri premogovniku vodil investicijsko skupino, na začetku 1966. leta pa prevzel delo direktorja velenjskega premogovnika. Na tem delovnem mestu je ostal do konca aprila 1974. leta, torej dve mandatni dobi.

Velenjski premogovnik je vodil v precej burnih časih. Neprijetne slutnje, ki jih je imel pred prevzemom nove dolžnosti, so se kmalu uresničile. Že marca 1966. leta je bila dokončno zapečaten usoda Elektroenergetskega kombinata in s tem tudi razvojni načrti premogovnika. Zaradi močne konkurence cenovno ugodnejših goriv je bilo vse težje prodajati lignit. Njegovo pridobivanje je bilo treba zmanjšati, kar pa je istočasno pomenilo tudi presežek delavcev. Na pomlad 1967. leta je premogovnik zapustilo 550 pretežno mladih jamskih delavcev.

Z začetkom gradnje bloka 3 TEŠ 1969. leta se je položaj premogovnika začel kazati v malo lepši luči. Premogovnik je zgradil dodatni izvažalni nadkop Pesje in na ta način povečal svoje skupne pridobivalne zmogljivosti.

Toda premog še vedno ni dobil prave veljave, kar se je kazalo tudi pri iskanju novih delavcev za predvideno povečanje odkopa lignita. Ker odziva v Sloveniji skoraj ni bilo, je bila uprava premogovnika prisiljena, da dodatne delavce dobi iz severne Bosne.

Težak ekonomski položaj premogovnika v sedemdesetih letih so povzročale prodajne cene premoga, ki so jih določali v Beogradu, in niso omogočale zadovo-

ljivega nagrajevanja jamskih delavcev. Spomladi 1973. leta so rudarji za dva dni prekinili delo. Delavskim zahtevam je bilo mogoče ugoditi šele na osnovi pristanka republiškega političnega vrha. Takrat so tudi uvedli izraz »jamski do-datek«.

V obdobju, ko je bil direktor Ludvik Mali, so se v premogovniku zgodile tudi precejšnje organizacijske spremembe. Marca 1970. leta so sprejeli nov statut premogovnika, s katerim so bila med drugim odpravljena podjetja in namesto njih so uvedli samostojne temeljne organizacije združenega dela – TOZD. Že julija 1973. leta so se združile v delovno organizacijo – DO Rudnik lignita Velenje. Leta 1974 je bil podpisan samoupravni sporazum o združitvi 9 TOZD premogovnika, ene TOZD šoštanjske TE in delovne skupnosti skupnih služb v DO Rudarsko-elektroenergetski kombinat Velenje.

Vsi ti podatki kažejo, da je Ludvik Mali vodil velenjski premogovnik v burnih časih. Upokojil se je leta 1978. Ostal je v Velenju, kjer preživlja jesen življenja. (Podatki so iz knjige *Zgodovina premogovnika Velenje 2* Antona Seherja)

Diana Janežič

Direktorja HTZ Velenje in Premogovnika Velenje, dr. Vladimir Malenković in dr. Milan Medved (od leve), med ogledom razstavljenih izdelkov

MOS PRILOŽNOST ZA KREPITEV BLAGOVNIH ZNAMK

HTZ Velenje je med 9. in 16. septembrom sedmo leto zapored sodeloval na Mednarodnem obrtnem sejmu (MOS) v Celju. Poleg svojih izbranih programov je predstavljala tudi Skupino Premogovnik Velenje, sejem pa je bil priložnost za krepitev blagovnih znamk.

Nosilni programi letošnje predstavitve so bili filtrni sistemi AquaVallis, sistemi za gradnjo sončnih elektrarn Sonelex, izdelovanje delovne zaščitne opreme, izdelki kovinske galanterije ter storitve pranja in negovanja perila, varovanja in Studia HTZ.

15. septembra so razstavni prostor obiskali tudi vodstvo Premogovnika Velenje in direktorji povezanih družb Skupine

Premogovnik Velenje. **Dr. Milan Medved** je po ogledu razstavnega prostora in pogovoru s predstavniki HTZ Velenje, ki so vsak dan skrbeli za informiranje obiskovalcev, povedal: »Premogovnik Velenje je poznan predvsem po osnovni dejavnosti pridobivanja premoga, v Skupini Premogovnik Velenje pa smo si zastavili cilj, da čim več prihodkov pridobimo na trgih izven neposredne energetske dejavnosti.

Letos naj bi tako pridobili 28 milijonov € prihodka.

Nastop na MOS se je v preteklih letih pokazal kot dobra priložnost za dodatno predstavitev različnih programov in sklepanje poslovnih odnosov. Z obiskom na sejmu sem zadovoljen in pričakujem dobre rezultate.«

Pohvalil je sodelavce in sodelavke v HTZ Velenje, ki so pripravili razstavni prostor,

ter dejal, da je ta urejen lepo, pregledno in privlačno. Dr. Medved je izrazil tudi svoje pričakovanje, da bo »k večji prepoznavnosti Skupine Premogovnik Velenje, njenih programov in storitev veliko pripomogla tudi nova Prodajna služba v HTZ Velenje. Ta služba je tudi podpora vsem, ki delajo pri posameznih programih v drugih družbah.«

BLAGOVNE ZNAMKE

V okviru programa Aquavallis je bil na sejmu predstavljen pretočni filtrni sistem, kjer so lahko obiskovalci videli čiščenje onesnažene vode do te mere, da postane pitna. Kot novost v programu Aquavallis je bil predstavljen prototip bidona s filtrom za sprotno čiščenje onesnažene vode, zajete v tekočih in stoječih vodah. Program Sonelex je poleg sistemov za gradnjo sončnih elektrarn predstavljal tudi nekatere sestavne dele za podkonstrukcije sončnih elektrarn, za katere imajo v HTZ Velenje sklenjene zastopniške pogodbe.

Divizija Storitve, proizvodnja, varovanje je v okviru programa delovne zaščite predstavila novost – protivibracijsko rokavico, ki je izdelana posebej za gozdarske delavce, za zmanjševanje vplivov tresljajev pri delu z motorno žago.

Bidon za vodo in protivibracijska rokavica sta v fazi pridobivanja patenta in certifikata za uporabo.

Kot je povedal **mag. Aleš Dremel**, vodja Prodajne službe, je bilo na sejmu letos veliko ponudbe sistemov za pridobivanje električne energije iz obnovljivih virov, toda trg šele nastaja in trendi na tem področju rastejo.

Pri programu Aquavallis ugotavljajo »oteževalno okoliščino«, namreč, da imamo v večini Slovenije še pitno vodo in ljudje še ne čutijo potrebe po njenem filtriranju. Na drugi strani je na trgu že veliko različnih filtrirnih sistemov oziroma naprav. »Veliko bomo morali vlagati v blagovno znamko Aquavallis in predstavljati njene prednosti. Poleg tega se bomo ozrli čez meje. Navezali smo že stike z nekaterimi evropskimi državami, ki imajo večje težave s pitno vodo (Slovaška, Romunija, Hrvaška, Srbija). Toda to je tek na dolgi rok in rezultate bomo ugotavljali v nekaj letih,« se zaveda mag. Dremel.

OSEBNI STIK POMAGA

Med sejmom je bilo na razstavnem prostoru organiziranih veliko poslovnih sestankov in različnih srečanj. V HTZ Velenje so na sejem povabili mnogo poslovnih partnerjev, saj poskušajo na ta način negovati odnose tako s kupci kot z dobavitelji.

»Z ustanovitvijo nabavne službe smo pri-

Ekipo, ki se je teden dni trudila povečati prepoznavnost blagovnih znamk Skupine Premogovnik Velenje; drugi z leve mag. Aleš Dremel, drugi z desne Slobodan Mrkonjič.

čeli sistematično delo z našimi dobavitelji in kupci. Prepričati jih moramo, da smo zanesljivi, kakovostni in konkurenčni,« je dejal mag. Dremel.

Prodajne programe je HTZ Velenje na sejmu predstavljal tudi s pomočjo prodajnega kataloga, ki je v slovenskem in angleškem jeziku izšel poleti. »Po stikih z dobavitelji in drugimi partnerji ugotavljam, da je bila to dobra poteza, saj veliko partnerjev sploh ni vedelo, kaj vse delamo in ponujamo v Skupini PV.

Med MOS-om smo izdali tudi korporativno brošuro. V njej poslovnemu in družbenemu okolju sporočamo, kaj so naše poslanstvo, vizija, strategija in cilji, sistematično so predstavljeni vsi proizvodni in storitveni programi podjetja HTZ Velenje ter proizvodne blagovne znamke, v zadnjem delu pa so za uporabnike dodane informacije o stikih za posamezna področja.

Naj še omenim, da smo prenovili tudi naše spletne strani, pripravljamo pa se na prodajo nekaterih izdelkov in storitev prek spletnih strani,« je poudaril mag. Dremel.

Dremel je povedal še, da sejmski razstavni prostor HTZ Velenje pripravlja že utečena skupina sodelavcev, ki jih zelo kreativno vodi Slobodan Mrkonjič, zadolžen za marketing. »Ker na MOS sodelujemo že sedem let, nas tudi Celjski sejem pozna in nam zagotavlja stalno lokacijo razstavnega prostora. Vsako leto pa je treba biti inovativen pri oblikovanju prostora in zbujanju pozornosti pri obiskovalcih. Moje mnenje je, da je bil tudi letos naš prostor privlačen, zanimiv.

Z obiskom poslovnih partnerjev smo za-

dovoljni. Naše posejemske dejavnosti bodo tekale v smeri negovanja stikov in pridobivanja stalnih strank. Zanimiva je ugotovitev, da v današnji informacijski družbi osebni stik znova pridobiva na veljavi. To niti ni tako presenetljivo, saj vsi vemo, da, na primer, v komercialnih službah vsak dan dobijo na stotine ponudb, ki jih niti ne utegnejo pregledati, več pozornosti pa namenijo tistim, ki jim sledi tudi klic ali osebni obisk,« je sklenil vodja Prodajne službe.

Diana Janežič

HTZ VELENJE DIPLOMA GZS ZA INOVACIJE

Gospodarska zbornica Slovenije je v četrtek, 17. septembra, v Ljubljani podelila priznanja za inovacije, nastale v letu 2008, in sicer 7 zlatih, 11 srebrnih in 12 bronastih priznanj ter 12 diplom. Skupno je letos kandidiralo 185 inovacij več kot 500 inovatorjev. Število prijavljenih se je glede na lani povečalo.

HTZ Velenje je prejel diplomu Gospodarske zbornice Slovenije za program AquaVallis, in sicer za inovacijo »Mobilna filtracijska naprava«, s katero filtrirajo površinske vode, kot so reke in jezera. Avtorji te inovacije so Peter Hudournik, Miroslav Tisnikar, Alen Žolgar, Aleksander Jordan, Zoran Dobovičnik in Zvone Sever.

RAZISKOVALNI TABOR V ZNAMENJU 50-LETNICE MESTA

ERICo organizira raziskovalne taborne za štipendiste Zoisovega sklada v Šaleški dolini in njeni okolici že od leta 1995. Po letih raziskovanja okolice Šaleške doline smo se letos spustili na dolinsko dno in se nastanili v podružnični šoli v Škalah. S taborom smo želeli dodati kamenček v mozaik prireditev ob petdesetletnici našega mesta in obeležiti dvajset let raziskovalnih taborov.

Za Škale smo se odločili tudi zato, ker je to naselje, ki je nosilo velik del bremena razvoja novega Velenja, ker so Škale ravno prav daleč od vrveža mestnega središča in ker smo tam našli podporo krajevne skupnosti, gasilcev, športnega društva ter prijaznih posameznikov.

Šola se je izkazala za odlično izbiro, saj je ravno pravšnja, da je pod svojo streho sprejela 45 udeležencev in mentorjev. Letos smo ob udeležencih iz cele Slovenije gostili tudi tri Čehinje

NOVA ZNANJA, RAZISKOVANJE IN RAZVEDRILO

Raziskovalni tabor je namenjen mladim in poteka v času počitnic. Resnost raziskovalnega dela je torej treba tu in tam »presekati« s športnimi in zabavnimi dogodki ter brezskrbnim druženjem.

Raziskovali smo v sedmih skupinah oziroma delavnicah.

Člani skupine Flora in favna so med drugim opazovali ptiče na jezerskih bregovih. (Foto: M. Marič)

Takole so se za teren pripravili kemiki. (Foto: kemijska skupina)

in dve Irki.

Na taboru smo se pri vseh dejavnostih spominjali preteklosti, seveda pa analizirali sedanje procese in gledali v prihodnost. Pripravili smo javno prireditev Tabor Velenju za petdeseti rojstni dan. Naše delo smo vpeli v sklop kulturnih, športnih, izobraževalnih in upravnih dejavnosti, ki so se tu razvile po drugi svetovni vojni in na prireditvi povedali med drugim tudi to: »Velenjski šolski center je prerasel v enega večjih v Sloveniji. Obvezne programe so nadgrajevale prostovoljne dejavnosti, med njimi tudi raziskovanje.

Konec osemdesetih let je Kulturni center Ivana Napotnika začel z raziskovalnimi tabori, s katerimi je mlade navduševal za spoznavanje domačega okolja in ljudi ter jim pomagal odkrivati poklicne interese. Po šestih letih je organizacijo prevzel ERICo. Raziskovalni tabori so v Velenju oziroma v Šaleški dolini tradicija.«

Okoljski vidik so obravnavali v kemijski in geografski skupini ter skupini flora in favna. Družboslovci so se ukvarjali s turizmom in novinarstvom, organizirali pa smo še likovno in gledališko skupino. Kemiki so se posvetili predvsem kakovosti jezerskih voda in njihovih pritokov, saj so pod drobnogled vzeli Lepeno, Sopoto, Škalsko in Velenjsko jezero. Poglobili so se v vrstno sestavo rastja in živalstva v objezerskem svetu in širše ter spoznali široko paleto raziskovalnih metod.

Energetiki so svoje raziskovanje usmerili v možnosti za pridobivanje energije iz obnovljivih virov. »Turisti« so se ozirali petdeset let nazaj, ugotavljali sedanje turistične trende in predlagali razvojne smernice na tem področju. Novinarji so dogajanje na taboru beležili in o njem obveščali tako udeležence kot širšo javnost. Izdali so sedem številčk časopisa Škalatida, posneli dva dnevnik in dokumentarec.

Gledališčniki so spoznavali zakonitosti javnega nastopanja in

jih uporabili pri vodenju prireditve, likovniki pa so se spoprijeli z različnimi slikarskimi tehnikami in pripravili razstavo. Ob zaključku so vse skupine prve rezultate predstavile na plakatih, pripravljamo pa tudi zbornik z osnovnimi podatki o taboru in strokovnimi članki mentorjev, ki bo izšel še letos.

Ob obilici raziskovalnega dela smo možganske vijuge sproščali z družabnimi aktivnostmi. Prva med njimi je orientacijski pohod, ki mlade obenem seznani z najbližjo okolico in ljudmi. Ta dan tradicionalno večerjamo pršut, ki ga na tabor prinese župan MO Velenje, Srečko Meh; letos je to storil podžupan Mihael Letonje. Za širšo možgansko telovadbo poskrbi kviz Lepo je biti mladi raziskovalec. Kot vsako leto smo organizirali športno popoldne. Na šolskem igrišču smo se šli kino pod zvezdami, seveda pa smo pripravili krst v znamenju petdesetletnice Velenja v ritmu koračnic. Prireditve Postani zvezda tabora se je zadnji večer podaljšala v večurno druženje mentorjev in raziskovalcev.

DOBRO SODELOVANJE S POKROVITELJI

Desetdnevni program je organizacijsko zahteven projekt, od obveščanja udeležencev, angažiranja mentorjev, koordinacije njihovega dela do zagotavljanja bivalnih razmer in primerne prehrane. Pri organizaciji so pomagali številni donatorji in pokrovitelji. Skoraj od vsega začetka je generalni pokrovitelj Zavod RS za zaposlovanje, pomembno pa h kakovosti in k uspehu taborov prispevajo MO Velenje, TE Šoštanj, HSE, Pre-

Udeleženci tabora smo v nedeljo, 23. avgusta, pripravili prireditev Tabor Velenju za petdeseti rojstni dan. (Foto: D. Kolšek)

mogovnik Velenje ter druga podjetja, organizacije in posamezniki. Še zdaleč ne gre le za finančni prispevek, ampak za širše sodelovanje – od načrtovanja programa, priprave vsebin posameznih skupin do sodelovanja strokovnjakov posameznih podjetij. ERICo ne nastopa zgolj kot organizator, ampak tudi kot pokrovitelj in prispeva svoj delež mladim, željnim raziskovanja.

PROMOCIJA VELENJA IN SPOZNAVANJE SLOVENIJE

Da je raziskovalno delo več kot le služba, da je to strast, smo mladim predstavili skozi predavanja o Velenju. Po večerji smo se zbrali v jedilnici in spoznavali posamezne poteze Velenja in Šaleške doline. Arhitekturni razvoj nam je približal Rok Poles, arhitekt, ki je pustil pomemben pečat na taborih. Obdobje po

letu 1959 v Velenju je osvetlil zgodovinar Damijan Kljajič, sicer eden izmed začetnikov taborov v Šaleški dolini.

Nastanek premoga v velenjski premogovni kadunji nam je na zelo prijeten način razložil geolog Igor Veber, tudi dolgoletni mentor. Sam sem se lotil teme varstva okolja z vidikov izboljšav v zadnjih dveh desetletjih in varčevanja z energijo. Tako ali drugače so vse skupine ob svojem delu spoznale Velenje, Velenjski grad pa smo obiskali vsi, nekateri tudi večkrat. Za cilja letošnjih ekskurzij smo izbrali Belo krajino in Koroško. Na prvi smo si ogledali Črnomelj, se podali v krajinski park Lahinja in zaključili v Drašičih. Na Koroško smo se peljali čez Sleme, se ustavili v Črni, na Topli, od tam pa smo se vrnili v Škale skozi Mežiško dolino in Slovenj Gradec.

V LETU 2010 BO TABOR V ŠKALAH

Dve desetletji druženja z mladimi in njihovega dodatnega izobraževanja sta nas prepričali, da se v takšne projekte splača vlagati čas, trud in sredstva. Kar nekaj udeležencev je v tem času postalo vrhunskih strokovnjakov, številni se vsako leto vračajo kot mentorji, nekaj se jih je zaposlilo v inštitutu ERICo, Premogovniku Velenje, Gorenju, MO Velenje ... Na taborih so se pobližje spoznali z raziskovalnim delom, dobili informacije o različnih strokah iz prve roke, zaradi interdisciplinarnosti raziskovalnih skupin morda malo širše izoblikovali svoj pogled na svet.

Menimo, da je to dovolj argumentov, zakaj bomo s tabori v

Izkušeni mentor Milan Marič svoje znanje že dvajset let deli z mladimi raziskovalci. (Foto: Lea Komerički)

Šaleški dolini nadaljevali. Pri tem računamo, da nam bodo naši pokrovitelji tudi v prihodnje pomagali. Naslednje leto bomo znova delali in bivali v Škalah, potem pa spet v okolico!

Emil Šterbenk

ZAHTEVNI PROJEKTI RGP

Podjetje RGP je v letošnjem poletju pridobilo in tudi že izvedlo več tehnično zahtevnih oziroma specialnih projektov za zunanje naročnike, od katerih v tej številki Rudarja predstavljamo tri.

TUNEL POD ZELO PROMETNO CESTO

Za potrebe izgradnje poslovno-stanovanjskega objekta in garažne hiše na Šmartinski cesti v Ljubljani je bilo treba prestaviti tudi kolektor (cegovod) za komunalne izplake izven območja gradbene jame. Nova trasa s priključkom je potekala pod Šmartinsko cesto, ki je ena glavnih prometnic v Ljubljani. Izdelati je bilo treba tunnel v globini 3 metre pod cestiščem, v katerega je bilo možno vgraditi in priključiti poliestrske kanalizacijske cevi svetlega premera 2,4 metra v skupni dolžini 52 metrov. Tehnologija izgradnje so bili strojno-ročni izkop, varovanje z dežnikom (pipe-roof) in injekcijskimi sidri ter montaža jeklenega ločnega podporja, gradbenih mrež in torkret betona. Tunnel smo prebili v predvidenem roku, med gradnjo pod cesto pa ni bilo nobenega zruška. Po vgradnji plastičnih cevi smo s cementno maso injektirali še prazen prostor med zunanjo steno cevi in notranjo oblogo tunela.

GRADNJA PROPUSTOV POD ŽELEZNIŠKO PROGO

V sklopu akumulacijskega bazena za hidroelektrarno Blanca pri Krškem, ki poteka vzdolž železniške proge Ljubljana–Dobova, je bilo treba urediti pretok zaledne vode z nagnjenih zemljišč na levi strani proge skozi železniški nasip pod tiri v zajezitev reke Save.

V ta namen je RGP za naročnika INFRA in pod strogim nadzorom Slovenskih železnic prevzel izdelavo treh propustov, dolžine po 12 metrov v globini 1,6 metra pod tiri. Velikost propustov v preseku je 1,6 metra širine in 1,8 metra višine tako, da je možno v končni fazi vgraditi težke betonske cevi svetlega premera 1,1 metra. Cevi so obbetonirane z brizganim betonom. Tehnologija gradnje je bila taka! Najprej smo z injektirnimi sidri v obliki »pipe-roof« prevrtali nasip pod tiri

Skupinski posnetek ob preboju tunela iz ene gradbene jame v drugo; v ozadju so vidni jet grouting piloti za varovanje druge gradbene jame.

Detajl med gradnjo propusta; zgoraj je potniški vlak Slovenskih železnic

nad vrhom bodočega rova po celotni dolžini in v razmaku 20 cm po celotni širini. Pod varovalnim dežnikom smo ročno izkopali material in ga odpeljali iz rova, podpiranje pa smo izvedli s podprijemanjem s talpami ali sulicami, okvirji jeklenega ločnega podporja, gradbenimi mrežami in torkret betonom. Po preboju smo v rov vgradili močne betonske cevi, od katerih je ena dolga 2,6 metra in težka 2,8 tone. Vgradnja teh cevi je zahtevala posebne postopke in iznajdljivost vseh zaposlenih (narivanje po valjčkih).

Izdelali smo že dva propusta, pri tretjem delo še poteka, ves čas pa po tirih nad nami neprekinjeno teče promet tovornih in potniških vlakov.

ČIŠČENJE USEDALNIKA MAŠČOB

V Pivovarni Laško je bilo treba očistiti usedalnik maščob v kanalizacijskem omrežju iz kuhinje hotela Hum. Zaradi prisotnosti nevarnih plinov v kanalizaciji se je podjetje obrnilo na RGP, ker smo podobna dela za njih že izvajali.

V dogovoru s tehničnim vodstvom Premogovnika Velenje smo angažirali jamske reševalce, opremljene z vso potrebno merilno in izolacijsko-dihalno opremo, tako da smo k akciji v jašku usedalnika pristopili na podlagi meritev plinov in sprejetih potrebnih varnostnih ukrepov. Akcijo čiščenja smo zaključili v rekordnem času in brez nezgod.

Za uspešno izvedeno delo se zahvaljujemo udeležnim jamskim reševalcem in vodstvu Jamske reševalne čete Premogovnika Velenje, ki je izvedbo omogočilo.

Ivan Pečovnik

RUDARSKI SREČNO V GRIŽAH

Parada godbenikov in uniformiranih rudarjev je naznanila rudarsko praznovanje v Grižah.

Z rudarskim »srečno« so se tudi letos ob rudarskem prazniku v Grižah srečali nekdanji rudarji iz številnih slovenskih krajev, ki jih je zaznamovalo premogovništvo. Med njimi je bilo sedem velenjskih knapov.

Zbrane je najprej pozdravil žalski župan Lojze Posedel, ki je kasneje v predstavitvi skoka čez kožo tudi sam skočil s soda. V svojem nagovoru je izrekel priznanje Etnološkemu društvu Srečno in drugim, ki ohranjajo tradicijo in spomin na rudarjenje v Zabukovici in Libojah. V Grižah so namreč v sklopu letošnje prireditve s pomočjo Zasavskega muzeja odprli razstavo »Od štolma do šahta« oziroma od rova do jaška, nato so se uniformirani rudarji v paradi odpravili v letno gledališče Limberg, kjer so poleg druženja in proslave posebej počastili novince, ki sicer delajo v velenjskem premogovniku.

Med najbolj zaslužnimi za ohranjanje knapovske tradicije v teh krajih sta dr. Jože Hribar, ki skrbi za rudarski muzej v Grižah in ki je na letošnji prireditvi vodil skok čez kožo, ter Anton Pintar, predsednik Etnološkega društva Liboje – Zabukovica. Upokojene velenjske rudarje pa na vsakoletno srečanje ob rudarskem prazniku »pripeljeta« Vili Romih in Anton Čas. Slednji je povedal, da je prireditev vsako leto lepo pripravljena, udeleži se je veliko upokojenih rudarjev iz krajev, kjer se je nekoč rudarilo ali se še danes. Rudarji tako ostajajo povezani, solidarni in zavezani tradiciji rudarskega stanu.

Veseli ob srečanju – od leve Anton Čas, Anton Planinc, glavni rudarski inšpektor, in Anton Pintar.

HARMONIKARJI ZMAGALI

Mitja Avberšek pri vrtanju v skalo

Člani Harmonikarskega orkestra Barbara so se 5. septembra udeležili tradicionalnih rudarskih iger v Bad Bleibergu v Avstriji in tudi letos po tradiciji zmagali. Poželi so bučen aplavz za suvereno opravljene naloge, saj so jih časovno in kvalitetno opravili veliko boljše kot člani drugih ekip – dveh avstrijskih in ene nemške. Občinstvo je navdušil tudi njihov glasbeni nastop v družabnem delu prireditve.

Sodelovanje na Bergmandl Festu v Bad Bleibergu ima večletno tradicijo, kajti rudarski muzej iz tega kraja je tako kot velenjski Muzej premogovništva Slovenije povezan v transverzalo podzemnih muzejev Slovenije, Avstrije in Italije.

Za harmonikarje se je s tem začela tudi nova sezona izobraževanja, vaj, nastopov, koncertov in priprav na različna snemanja. Kot je povedal vodja orkestra mag. Bojan Lajlar, imajo največ nastopov v Šaleški dolini in za svojega pokrovitelja Premogovnik Velenje, dobili pa so tudi že veliko vabil na prireditve izven Šaleške doline, predvsem za nastope na revijah harmonikarskih skupin in orkestrrov po Sloveniji.

Harmonika je v zadnjih letih postala znova zelo priljubljen instrument, ki mu rade prisluhnejo vse generacije, njegov zven pa je dobrodošel na različnih prireditvah. Harmonikarski orkester Barbara je v 11 letih postal uveljavljeno ime, ki s svojimi nastopi uspešno promovira Muzej premogovništva Slovenije in Premogovnik Velenje.

Harmonikarji so navdušili z igranjem, Peter Postružin, Mitja Avberšek in Aleš Majhen (čepijo od leve) pa v igrah..

»Krivci« za uspeh (od leve) Peter Rezman, Peter Iršič, Ante Kovačević, Drago Seme, Rudi Strmčnik, Marjan Matijević, Cveta Koprivnikar in Karel Čretnik

KNAPOVSKA VEČERJA NAVDUŠILA

Gledališče Velenje je v sodelovanju s Premogovnikom Velenje 15. septembra v Domu kulture pripravilo slavnostno premiero komedije Knapovska večerja izpod peresa Petra Rezmana, prejemnika letošnje Dnevnikove fabule za najboljšo zbirko kratke proze, in v režiji Karla Čretnika.

Predstavo je v velenjskem rudarskem žargonu napovedal Rudi Strmčnik in občinstvo simpatično pripravil na Knapovsko večerjo, komedijo, ki temelji na pristnem, vsakdanjem knapovskem norčevanju. V pogovoru pred premiero je avtor besedila **Peter Rezman** dejal: »Tematiko za pisanje jemljem iz lastnih jamskih spominov, to je moja prednost. Tema o delu in življenju rudarjev je priljubljena, saj je slovenski literarni prostor prenasičen z urbano tematiko; bralci iščejo mlade av-

torje, tematiko v žargonu in s prikazovanjem drug(ač)ih stilov življenja.« K temu je režiser in igralec **Karli Čretnik** dodal: »V jami je zdaj marsikaj drugače – način dela zaradi tehnologije, pa tudi način življenja rudarjev. Moja ideja je bila, da pripravimo besedilo v žargonu, ki bi prikazalo tipično prigodo iz knapovskega življenja iz 50. let prejšnjega stoletja. Ta vsebina je meni pisana na kožo in Peter Rezman je z besedilom zadel bistvo tega, kar smo hoteli prikazati.«

POSVEČENO RUDARJEM

Komedija Knapovska večerja je posvečena 50-letnici mesta Velenje, 10-letnici Muzeja premogovništva Slovenije in rudarjem velenjskega premogovnika. Ob tem pa je k praznovanju 50-letnice Velenja svoj prispevek želelo dati tudi Kulturno društvo Gledališče Velenje, saj začetek njegovega predhodnika, Amaterskega gledališča Velenje, skorajda sovpada z letnico 1959. Idejo in pobudo direktorja Premogovni-

Knapi so v jami ženske »rihtali«, v bifeju pa »koln fedrali«.

Knapovska večerja: lonček črne kave in malo ljubezni

ka Velenje dr. Milana Medveda, da bi pripravili igro iz rudarskega življenja, je Karli Čretnik sprejel z veseljem. »Ko je na pobudo, da bo napisal izvirno besedilo, pristal tudi Peter Rezman, sem bil že kar navdušen in ni mi bilo težko navdušiti tudi svojih soigralcev. Vodja Muzeja premogovništva Slovenije Stojan Špegel je s svojim videnjem predstave v muzeju samo še prilil olja na ogenj našega navdušenja,« se rojstva komedije spominja Čretnik.

V predstavi, ki je sestavljena iz sedmih slik, nastopajo Marjan Matijević kot rudar Jozo, Rudi Strmčnik kot rudar Ruda, Drago Seme kot štajger Rigl, Karli Čretnik kot dežurni inšpektor Ficko, Cveta Koprivnikar kot žena, kuharica, medicinska sestra in natakara Ančka ter Ante Kovačević kot oblez.

Scena in glasba sta izbor Karla Čretnika, ilustracija scene je delo Kaje Avberšek, celostna podoba projekta in grafična oprema scene pa Iva Hansa Avberška. Glasbo izvajajo Pihalni orkester Premogovnik Velenje, Rudarski oktet in Harmonikarski orkester Barbara.

SPOMINI CELIH DRUŽIN

Gledališčniki so s svojim žargonsko obarvanim jezikom navdušili polno dvorano. Ker so bili med gledalci večinoma nekdanji in sedanji zaposleni v Premogovniku Velenje in člani njihovih družin, so pozorno spremljali igro, ki najbrž posredno odraža življenje skoraj vsake družine v Šaleški dolini.

Po predstavi jih je nagovoril **dr. Milan Medved** in med drugim dejal: »Premogovnik Velenje ni le eden od ključnih energetskih stebrov v Sloveniji in velikih delodajalcev v naši regiji, ampak si vse bolj prizadeva poskrbeti tudi za kulturno plat življenj vseh naših zaposlenih ter prebivalcev Šaleške doline, pa tudi širše.

Veseli nas, da tudi z našo pomočjo nastajajo mnogi dobri projekti ter postajata delo in življenje rudarjev vedno bolj zanimiv motiv za različne ustvarjalce:

fotografe, slikarje, pisatelje, pesnike in nenazadnje tudi za gledališčnike.« Dr. Medved je izrekel čestitke in priznanje avtorju Petru Rezmanu, režiserju Karlu Čretniku in celotni igralski zasedbi.

S HUMORJEM NAD TEŽAVE

Jože Kotnik, upokojenec Premogovnika Velenje: »Precej blizu resničnim dogodkom je bila tale humoreska in všeč mi je, da se je zgodila ob praznovanju 50-letnice Velenja. Včasih je bilo v jami še hujše, kot kaže ta prigoda iz knapovskega življenja. A humor je nas, knape, »gor držal«. Če ne bi bilo tega humorja, malih zvijač, potegavščin, bi bilo zelo hudo oziroma huje, kot je včasih bilo. Z nečim smo morali blažiti težavno delo in možnost, da se ob koncu »šihata« morda ne vrnemo na svetlo.«

Ivan Špegel, upokojenec Premogovnika Velenje: »Natančno tako je bilo v jami, kot smo videli v predstavi. V tistih časih sem delal v jami tudi jaz. Knapovska večerja je lepa priložnost, da obudimo spomine na nekdanje delo v jami in življenje rudarjev ter tudi na načine, s katerimi smo premagovali težave. 20 let sem že upokojen. Upam, da si bom jamo še kdaj lahko ogledal in vem, da je ne bom prepoznal.«

Jože Roškar, nekdanji sodelavec Premogovnika Velenje: »S Petrom Rezmanom sem bil sodelavec v jami in v elektrodelnici, sedaj pa sem 20 let zasebnik. Na jamo imam zelo lepe spomine, prav tako tudi na sodelovanje s Petrom, bila sva dobra prijatelja. Peter je s komedijo dobro prikazal odnose med rudarji; kolikor se spominjam, se je marsikaj res tako dogajalo kot v igri. Meni je bila igra zelo všeč.«

USTVARJALCI ZADOVOLJNI

Peter Rezman, avtor besedila: »Tak godek avtor vedno spremlja z mešanimi občutki. Zelo sem zadovoljen z igralci in tudi – neskromno povedano – zadovoljen sem z besedilom.

Letošnje leto je zame zelo dejavno. Še

vedno je aktualna moja knjiga Skok iz kože, veliko pa se dogaja tudi na gledališkem področju. Knapovska večerja je moja letošnja druga amaterska predstava, čakam pa še na prvo profesionalno. Na letošnjem Borštnikovem srečanju v Mariboru bo predstavitev moje knjige odrskih tekstov in s tem bom eno področje svoje dela sklenil.«

Karli Čretnik, režiser: »Zelo sem zadovoljen in glede na odziv občinstva smo lahko vsi zadovoljni. Vesel sem, da je bila dvorana polna in upam, da bo tudi v prihodnjih dveh terminih, ki smo jih zaenkrat določili. To je 29. septembra in 14. oktobra.

Med nastopajočimi je najbolj izstopal Rudi Strmčnik, ki je igral sebe, pravzaprav smo igrali vsi drugi, le on ne. To je opazilo tudi občinstvo, zato je Rudi s svojim žargonom, načinom govora in celotno pojavno srce predstave.«

Rudi Strmčnik, igravec: »Najbolj me je veselilo, da je bila dvorana polna, in to občinstva, ki pozna »knapovščino«. Med igro nisem slišal smeha gledalcev, bil sem zamišljen v svojo igro. Pravijo mi, da nisem igral – kaj pa vem, povedal sem, kar je bilo napisano, tako po svoje, kot jaz govorim. Naj pa še povem, da je v jami res bilo tako, kot smo pokazali v igri, pa še kaj več je bilo – hecali smo se, se je zili.

Sodelovanje v tej igri zame ni bilo preveč naporno. Rad igram, mnogi me poznajo v različnih vlogah na prireditvah. Takrat rad povem tudi kakšno šalo iz rudarskega življenja, ki pa je vsaka resnična.

Vesel sem, da bomo igro še igrali in se že vnaprej zahvaljujem vsem, ki nas bodo še prišli pogledat.«

Diana Janežič

HMELJ POVEZAL RUDARJE IN HMELJARJE

Pri starem jašku v sklopu Muzeja premogovništva Slovenije v Velenju se je 8. septembra potrdilo še eno prijateljstvo – med rudarji in hmeljarji. Ob jašku raste sadika hmelja, ki so ji delavci muzeja postavili oporo, jo pripravili za obiranje in se v sodelovanju s hmeljarskim inštitutom v Žalcu dogovorili za varjenje rudarskega piva.

Prve kobule zelenega zlata sta obrala direktorica Slovenskega inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo in vitezinja hmelja Martina Zupančič ter direktor Premogovnika Velenje dr. Milan Medved.

Ob dogodku je **Martina Zupančič** natrešla veliko zanimivosti o zgodovini in lastnostih hmelja ter tudi zdravilnih učinkih piva. Med drugim je povedala, da raste hmelj na slovenskih tleh okoli 150 let, da je bil včasih doma tudi v Šaleški dolini in rudarska trta je gotovo potomka z nekdanjih hmeljišč. Hmelj z nje bodo vključili v gensko banko inštituta in ga uporabili za plemenitenje piv. Iz njega naj bi zvarili okoli 100 litrov piva.

Slovenija sicer prispeva v svetovno proizvodnjo hmelja 3 odstotke in je na petem mestu po proizvodnji hmelja. Iz slovenskega hmelja, avtohtone sorte Savinjski Golding, varijo nekatera najboljša piva na svetu.

Hmelj je trajnica, ki lahko raste na enem mestu tudi več desetletij. Ker spada v družino konopljevok, raste izredno hitro, najhitreje v juniju, ko lahko sadika zraste tudi 24 centimetrov v enem dnevu.

Hmelj je dvodomna rastlina in gojene so samo ženske rastline. Na njih namreč zrastejo značilne kobule, socvetja, ki vsebujejo grenčice, odgovorne za obstojnost in prijetno grenkost piva.

Hmelj je zdravilna rastlina, na človekov organizem deluje pomirjujoče, zato ga uporabljajo tudi v dišavnih blazinah za lažje spanje. Hmeljeva stebela so včasih uporabljali za izdelovanje košar in drugih pletarskih izdelkov. Iz stebel so pridobivali tudi vlakna za tkanine in celulozo za papir. »Hmelj je za pivo začimba, kot je sol za juho,« je dejala Martina Zupančič.

Pa vendar prispeva veliko k temu, da pivo velja za najstarejšo in najbolj priljubljeno alkoholno pijačo na svetu. Med vsemi pijačami pa je pivo na tretjem mestu po svetovni porabi. Pred njim sta le voda in čaj.

ZGODBE O HMELJU

Stojan Špegel, vodja muzeja, je ob dogodku o muzejski sadiki hmelja povedal zgodbo. »Nekoč je bila slaba letina hmelja. Da ne bi zmanjkalo piva, kar bi posebej prizadelo rudarje, je sv. Barbara dala dve sadiki hmelja rudarju iz Savinjske doline in mu naročila, naj eno posadi k staremu jašku, drugo pa v jami. Tista v jami je že po dveh dneh izginila. Ukradel jo je škrt Bergmandelj, jo posadil pri sebi in začel variti pivo. Ko je bil rudar zadnji dan na šihthu, mu je Bergmandelj v zameno za ukradeno sadiko izdal recept za varjenje piva in po tem receptu ga bomo sedaj varili pri nas,« je pripovedoval Špegel.

Nasadov hmelja v Družmirju in na prostoru zdajšnje deponije premoga se iz svoje mladosti spominja tudi **dr. Milan Medved**, ki si je po obiranju hmelja

lahko kupil zvezke in knjige za šolo ter kakšen priboljšek. Pred tokratnim obiranjem hmelja so ga imenovali za botra rudarske trte, medtem ko so za njenega skrbnika določili Janka Pečka, signalista v muzeju.

Dr. Medved je negovanje rudarskega hmelja ob 120 let starem jašku označil za popestritev vsebine muzeja, kajti med tradicionalne življenjske navade rudarjev spada tudi pitje piva. Rudarji imajo namreč navado ob vsakem praznovanju nazdraviti s pivom, z njim tudi sprejemajo novince v rudarski stan na Skoku čez kožo. Letos bodo lahko 10-letnici Muzeja premogovništva Slovenije nazdravili kar z domačim pridelkom.

Diana Janežič

Prve kobule zelenega zlata sta obrala direktorica Slovenskega inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo in vitezinja hmelja Martina Zupančič ter direktor Premogovnika Velenje dr. Milan Medved.

S kolesi se je poigrala tudi Pika Nogavička, ki se letos ukvarja s pikastimi idejami. Mnogo jih je bilo potrebnih za razvoj kolesa do njegove današnje funkcionalnosti.

DVE KOLESİ IN PAR NOG

Zadnji dan tedna mobilnosti in prav na dan brez avtomobila, 22. septembra, je bila v črni garderobi Muzeja premogovništva Slovenije v sodelovanju s Tehniškim muzejem Slovenije odprta razstava o kolesih.

Na razstavi Dve kolesi in par nog bo do 3. novembra na ogled razvojna pot enega najbolj priljubljenih prevoznih sredstev ter rekvizita za rekreacijo in prosti čas. Na ogled so kolesa iz zbirk Tehniškega muzeja Slovenije in Tehniškega muzeja iz Berlina (Deutsches Technikmuseum Berlin).

Najstarejše kolo na razstavi je iz berlinskega muzeja, to je Micheauxovo kolo – Velociped iz leta 1867. Iz zbirke Tehniškega muzeja Slovenije pa najstarejše kolo izhaja iz obdobja okoli leta 1880, proizvedel ga je Josef Erlach iz Beljaka. Na razstavi je na ogled tudi kopija Draisovega tekalnega stroja iz berlinskega muzeja, katerega original je bil izdelan leta 1817.

Obiskovalce odprtja je po razstavi vodil njen avtor mag. Boris Borovinski, ki je

pripravil tudi strokovno besedilo ob razstavljenih primerkih.

Tako smo med drugim izvedeli, da čeprav se kolo, kakršnega poznamo danes, po svoji zasnovi bistveno ne razlikuje od tistega s konca 19. stoletja, vendarle ne gre zanemariti dejstva, da današnja kolesa vsebujejo na stotine rešitev in izboljšav, s katerimi so se ukvarjali izumitelji, konstruktorji, oblikovalci, metalurgi in kemiki.

Zato je za ponazoritev poleg koles na razstavi predstavljen tudi razvoj posameznih sestavnih delov skozi čas. Kot je povedal mag. Borovinski, so vse te izboljšave znatno premaknile meje zmogljivosti človeka, da se lahko s pomočjo lastnih mišic premika skoraj tako hitro, kot je najvišja dovoljena hitrost vožnje na naših avtocestah.

To omogoča posebna vrsta kolesa, tako imenovano ležeče kolo. Razstavljen je prototip Eivel, skaterim je Damjan Zabovnik leta 2003 v Nevadi dosegel evropski rekord na 200 metrov z letečim startom. Kolo kot vozilo je tudi pri nas botrovalo ustanavljanju in razvoju specializiranih gospodarskih panog, od trgovine in servisnih delavnic do industrije koles. Poseben del razstave je zato namenjen predstavitvi izdelkov domače industrije. V prostoru, kjer je predstavljena rekonstrukcija stare mehanične delavnice, je na DVD predvajalniku predstavljen postopek restavriranja dveh koles, ki sta na razstavi. Sestavni del razstave so tudi tematske delavnice in prikazi delovanja sestavnih delov koles.

dj

NOVA PANDEMSKA GRIPA

Svet ponovno živi v strahu. Novi virus gripe A (H1N1), ki so ga konec aprila odkrili v Mehiki, se je hitro razširil na vse celine sveta. Svetovna zdravstvena organizacija je v začetku junija razglasila pandemijo. V Sloveniji je bil prvi primer uradno potrjen 19. junija 2009. V štirih mesecih je nova gripa zahtevala skoraj 800 življenj.

Po dosedanjih podatkih smrtnost ni večja od običajne gripe, doslej pa so zbolevali večinoma mlajši ljudje brez kroničnih bolezni. Sedanji obseg pandemije nove gripe še ne kaže na globalno katastrofo, napovedi za jesen in zimo pa so negotove. Strokovnjaki napovedujejo, da bi se lahko že jeseni vsak tretji človek na svetu okužil z novim virusom H1N1.

Mediji so nas ves čas zasipali z grozljivimi napovedmi in kazali posnetke letališč, kjer skoraj ni bilo videti obraza brez zaščitne maske. Pa se je očitno juha vendarle nekoliko ohladila. Ob zadnjem potovanju v Španijo pred dvema tednoma so bile razmere na letališčih povsem normalne. Opaziti je bilo le jasna opozorila, da je v primeru morebitnih bolezenskih znakov treba biti teden dni doma, sicer pa vestno skrbeti za osebno higieno in preprečevati zbolevanje ter širjenje bolezni.

PANDEMIJE GRIPJE

V prejšnjem stoletju so pandemije gripe kar nekajkrat močno ogrožale človeštvo. V letih 1918 in 1919 je epidemija španske gripe zahtevala življenja okoli 20 milijonov ljudi. Povzročitelj je bil virus A (H1N1). Virus je naslednja leta krožil po svetu ter se spreminjal. Povzročil je še nekaj manjših epidemij.

Druga največja epidemija se je začela leta 1957 s pojavom azijskega seva A (H2N2). Skoraj deset let kasneje se je pojavil sev hongkonške gripe A (H3N2), azijski sev pa je povsem izginil. 1977 se

je ponovno pojavil povzročitelj španske gripe, ki je bil skoraj povsem enak tistemu virusu iz leta 1918 – A (H1N1) in onemu iz leta 1950. Povzročil je rusko gripo. Ljudje, rojeni pred letom 1950, so bili nanj odporni, mlajši, rojeni kasneje, pa so množično zbolevali.

Pred leti je gripa ponovno močno prestrašila prebivalce Hong Konga in kasneje cel svet. Pri piščancih, racah in gosih so našli poseben sev, ki lahko okuži tudi ljudi in povzroča kar 33-odstotno smrtnost. Po svetu trenutno krožita dva seva, ki se nenehno spreminjata – A (H1N1) in A (H3N2).

PRENAŠALCI IN ZNAKI

Nova, pandemna gripa se podobno kot običajna sezonska gripa prenaša s tesnim stikom z osebo, ki je okužena z novim virusom: s kužnimi kapljicami, ki nastajajo pri kašljanju, kihanju ali govorjenju. Prenos je možen tudi s posrednim stikom prek okuženih površin in predmetov (kljuge, telefonske slušalke, tipkovnice, souporaba jedilnega pribora, kozarcev).

Virus gripe A (H1N1) lahko preživi na trdnih površinah (plastika, kovina) od 24 do 48 ur, na mehkih površinah (blago, papir, tkanina) od 8 do 12 ur, na rokah pa zelo kratek čas. Vendar lahko ob neprevидnosti tudi v tako kratkem času virus z rokami prek oči, nosu ali ust sami vnesemo v telo. Oseba, ki je okužena z novim virusom gripe, je najbolj kužna na začetku bolezni. Kužnost se s trajanjem bolezni

zmanjšuje in po 7 dneh praviloma preneha. Mlajši otroci in imunsko oslabljeni ljudje so kužni nekoliko dlje.

V 48 urah inkubacijske dobe se virus po vdoru v telo intenzivno hitro množi. Obolenje prične z nenadno visoko temperaturo, curljanjem iz nosu in kašljem, ki lahko traja tudi dva tedna ali več. Pogosto so prisotni trdovratna pekoča bolečina za prsnico, ki se ob globokem dihanju še poveča, bolečine v grlu, glavobol, bruhanje, lahko pa tudi driska. Mišice okončin so pogosto močno boleče. Bolezen spremljata tudi huda utrujenost in telesna nemoč. Večina obolelih si brez posebnega zdravljenja opomore v tednu dni.

Kot pri sezonski gripi lahko tudi tukaj pride do zapletov, kot so pljučnica, odpoved dihanja, v redkih primerih celo smrt. Okužba z novim virusom gripe praviloma poslabša osnovno kronično bolezen. Ker se virus širi zelo hitro, bodimo pozorni predvsem na simptome, ki so zelo podobni sezonski gripi.

PREVENTIVA

Da bi preprečili razširjanje pandemske gripe, moramo redno in vestno izvajati ukrepe za zmanjšanje tveganja za okužbo in preprečevanje širjenja. Zato si bomo roke redno umivali z vodo in milom, delovne površine in predmete, ki jih uporabljamo, pa čistili z vodo in detergentom. Posebej skrbni bomo pri osebni higieni, kadar negujemo bolnika. Če si rok ne bomo mogli umiti, jih bomo razkužili.

Pogosto si umivamo roke.

Ko kašljamo ali kihamo, vedno uporabimo papirnat robček.

Z rokami se ne dotikamo oči, nosu in ust.

Da bi zmanjšali možnost lastne okužbe, si bomo roke vsaj 20 sekund temeljito umivali z milom in sprali s toplo vodo. Nato si bomo roke obrisali s papirnato brisačo, z njo zaprli pipo in jo zavrgli. Za čiščenje lahko uporabimo tudi robčke, prepojene z alkoholom. Z umivanjem rok lahko občutno zmanjšamo širjenje nalezljive bolezni.

Z rokami se ne bomo dotikali oči, nosu in ust. Izogibali se bomo stikov z obolelimi in se jim ne bomo približali na več kot meter. Bivalne in delovne prostore, predmete ter površine bomo redno čistili z ustreznimi čistili ali alkoholom. Zelo pomembno je redno prezračevanje prostorov. Ob kihanju in kašljanju si bomo usta ali nos prekrili s papirnatim robčkom, ki ga po uporabi odvržemo v najbližji koš. Če papirnatega robčka nimamo, lahko kihnemo ali zakašljamo tudi v zgornji del rokava.

Otroci imajo večje tveganje za okužbo zaradi nezavedanja tveganj in mladostniškega načina druženja v kolektivu in v drugih okoljih. Pomembni so kot prenašalci bolezni, saj jo занесajo v kolektiv in tudi v domače okolje. Ukrepe za preprečevanje moramo odgovorno izvajati vsi – vsak otrok, vsi člani družine in zaposleni v vzgojno-izobraževalnih zavodih.

ZDRAVLJENJE

Ob morebitnem izbruhu pandemske gripe bomo ostali doma in omejili stike z drugimi ljudmi. Bolezen bomo zdravili kot običajno sezonsko gripo ali težji prehlad. Pomembno je, da počivamo, uživamo zadosti tekočine in po potrebi jemljemo zdravila za znižanje previsoke telesne temperature in preprečevanje morebitnega kašlja. Morda bomo ob nahodu potrebovali še kapljice za nos, ki nam bodo olajšale dihanje in izboljšale počutje. Zlasti pa se izogibamo tesnim stikom z drugimi. V primeru poslabšanja zdravstvenega stanja bomo poklicali svojega izbranega zdravnika, ki se bo odločil glede nadaljnje diagnostike in zdravljenja.

Izogibamo se tesnim stikom z ljudmi, ki imajo znake bolezni.

O pojavu pandemske gripe moramo obvestiti odgovorno osebo v podjetju, kjer smo zaposleni. Odsotnost z dela bo predvidoma trajala 7 dni ali več, če bo tako presodil zdravnik.

Bolan otrok prav tako ne spada v kolektiv. Če zboli v šoli ali vrtcu, bodo o tem takoj obveščeni starši ali skrbniki, do prihoda staršev pa jih bo pričakal v posebnem prostoru, ločen od ostalih otrok. V vrtec ali šolo se bo vrnil šele po tednu dni ali kasneje, če bo tako menil izbrani zdravnik.

Po novih priporočilih Svetovne zdravstvene organizacije, Evropskega centra za obvladovanje bolezni in Inštituta za varovanje zdravja Slovenije se s protivirusnimi zdravili zdravijo samo oboleli z večjim tveganjem za težji potek te bolezni in bolniki s težko klinično sliko. Preventivno jemanje zdravil odsvetujejo. Za zdravljenje sicer uporabljamo oseltamivir ali zanamivir. Protivirusna zdravila zavirajo razmnoževanje virusa, skrajšajo in omilijo potek bolezni ter preprečujejo zaplete. Zdravljenje moramo začeti takoj oziroma do 48 ur po pojavu simptomov.

CEPLJENJE

Proti pandemski gripi se najučinkovitejše zavarujemo s cepljenjem. Odstotek zaščite je odvisen od identičnosti cepiva in povzročitelja bolezni. Dosedanji relativno slabi rezultati so bili vedno posledica časovnega zamika pri izdelavi cepiva. V tem času je virus mutiral, s spremembo pa so postala protitelesa, ki smo jih razvili, neustrezna, saj nove oblike virusa niso prepoznala v celoti. Zaščita po cepljenju je bila tako le delna, simptomi gripe so bili milejši, čas okrevanja pa nekoliko krajši.

Celjenje proti pandemski gripi priporočajo osebam, v starosti od 18 do 60 let, ki imajo večje tveganje za težji potek bolezni. Cepivo proti običajni sezonski gripi nas ne zaščiti pred pandemsko gripo. Predvidoma bo cepivo proti pandemski gripi pri nas na voljo še pred zimo.

Če pri sebi opazimo bolezenske znake, ostanemo doma in pokličemo zdravnika.

Cepivo lahko povzroči tudi stranske učinke. Pojavijo se lahko alergična reakcija, blag glavobol, prehodno zvečana temperatura ali blage prebavne težave.

Če nam bo jesenske dni morda pokvarila pandemska gripa, si bomo pomagali s toplimi napitki, Aspirinom, C-vitaminom in sredstvom proti nahodu. Ob morebitnih zapletih nam bo zdravnik predpisal še dodatna zdravila. Težave z dihanjem bomo lajšali z inhalacijami, morda pa bomo potrebovali tudi sredstvo proti kašlju. V dneh s povišano temperaturo bomo ostali v postelji ter omejili stike z ljudmi.

Še pred zimo pa moramo pripraviti naš imunski sistem na učinkovito obrambo in bitko proti nadležnim vsiljivci. To bomo dosegli le z redno telesno aktivnostjo v obliki aerobnih vaj. Vsak dan se bomo intenzivno sprehajali po svežem zraku, odšli na lahen tek ali kolesarjenje. Zelo pomembna je ustreza prehrana, ki naj bo bogata z vitamini in antioksidanti. Pomagalo bo tudi, če dodatno zaužijemo polivitaminski preparat ter sredstvo, ki spodbuja imunski sistem.

Ostanite zdravi in ubežite gripi. Srečno!

Janez Poles

KDAJ K ZDRAVNIKU

TAKOJ poiščite zdravniško pomoč, če:

ODRASLI

- dihate s težavo, vas duši ali imate hude bolečine v prsih;
- izkašľujete gnoj ali krvavo sluz;
- vaše ustnice postanejo modro ali vijolično obarvane;
- na vodo hodite vedno redkeje, urina je malo in je temne barve;
- postanete omotični, počasni, zaspani, zmedeni, na vprašanja zmedeno odgovarjate.

OTROCI

- težko dihaajo že pri majhni telesni aktivnosti;
- hitro in neredno dihaajo;
- občutijo bolečine in slišijo piskanje, ko dihaajo;
- imajo temperaturo višjo od 39°C;
- če neprekinjeno bruhaajo;
- imajo modro ali vijolično obarvane ustnice;
- če opazite znake izsušitve: omotičnost, redko uriniranje, malo urina;
- če so zmedeni, zaspani, neodzivni.

RAZPIS SINDIKALNIH APARTMAJEV

V četrtek, 15. oktobra, bo od 5. ure do 7.30 in od 12. ure do 14.30 v večnamenskem prostoru ob avtobusni postaji NOP potekalo vpisovanje interesentov za najetje sindikalnih apartmajev za prvo polovico leta 2010. Vpis članov Kluba upoko-jencev – upokojenih članov Sindikata bo v sredo, 11. novembra, v klubski pisarni, soba 210, na stekleni direkciji v Velenju.

TERME SNOVIK – SMUČANJE NA KRVAVCU

Terme Snovik v Tuhinjski dolini so najvišje ležeče terme v Sloveniji pod Kamniškimi Alpami v neposredni bližini Kamnika, Velike planine, Kravca, Tunnja, arboretuma Volčji potok ... Apartmaji s štirimi zvezdicami imajo klimo, bio ležišča, veliko kopalnico, možnost priključka na internet ...

V najemu imamo apartma, v katerem lahko biva do pet oseb. Apartmaju pripadajo dve sezonski vstopnici za smučanje na Kravcu (ali Rogli, vključno z nočno smuko) in največ štiri vstopnice za koriščenje vseh bazenov in drugih vodnih naprav. Za peto osebo je treba kopalno karto doplačati po ceniku term. V ceno sta vključena tudi uporaba posteljnine in v času smučarske sezone brezplačni prevoz do spodnje postaje kabinske žičnice smučišča Kravac.

Dnevni najem apartmaja je v času smučarske sezone 62 EUR, zunaj smučarske sezone pa 42 EUR.

TERME LENDAVALA

V najemu imamo apartma, v katerem lahko bivajo do štiri osebe. Apartmaju pripadajo največ štiri vstopnice za koriščenje vseh bazenov in drugih vodnih naprav brez omejitve števila vstopov. V ceno je vključena tudi uporaba posteljnine.

Dnevni najem apartmaja je 39 EUR.

ČATEŠKE TOPLICE

V teh toplicah imamo večji apartma in manjšega, v katerem lahko bivajo do štiri osebe. Vsakemu apartmaju pripada po največ pet vstopnic za koriščenje vseh bazenov in drugih vodnih naprav. Število vstopnic je omejeno s številom prijavljenih oseb.

Dnevni najem večjega apartmaja je 35 EUR, manjšega pa 30 EUR.

MORAVSKE TOPLICE

Na voljo so štirje apartmaji. V vsakem lahko bivajo do štiri osebe. Vsakemu apartmaju pripadajo po štiri vstopnice za koriščenje vodnih naprav in savne v hotelu Termal. Koriščenje storitev kopalnišča Ajda je treba na recepciji apartmajskega naselja dnevno doplačati po ceniku term.

Dnevni najem apartmaja je 35 EUR.

BANOVCI

Na voljo sta dva večja apartmaja in en manjši, ki je primeren za štiri osebe. Vsem apartmajem pripada po pet vstopnic za koriščenje bazenov in savne.

Dnevni najem večjega apartmaja je 40 EUR, manjšega pa 35 EUR.

ROGLA

Na voljo sta dva apartmaja, ki nudita namestitve največ štirim osebam. Cene so različne: v času smučarske sezone bo dnevni najem 35 evrov (v ceno sta vključeni dve sezonski vstopnici, ki vključujeta nočno smuko); zunaj smučarske sezone bo dnevni najem nad 3 dni 15 evrov, do treh dni pa 20 evrov. S sezonsko smučarsko karto lahko uveljavimo 30-odstotni popust pri nakupu dnevnih vstopnic za bazen in savno v Termah Zreče.

Člani Športnega društva imajo 50-odstotni popust pri koriščenju bazena in savne na Rogli in v Termah Zreče. Po koriščenju je treba apartma na Rogli očistiti.

OPREMA

Vsi navedeni apartmaji so v okviru prostorskih možnosti dobro opremljeni. V vseh apartmajih, razen v Termah Snovik in Termah Lendava, morajo imeti letovalci svoje posteljno perilo, brisače in kuhinjske krpe.

Končno čiščenje apartmajev ni potrebno in je zajeto v ceno najema vseh apart-

majev, razen na Rogli. V sindikalnih apartmajih ni dovoljeno bivanje domačih živali. V kolikor bomo ugotovili kršitev tega določila, bo kršitelj dolžan pokriti stroške generalnega čiščenja cellega apartmaja.

Začetek in konec letovanja bosta tudi v letu 2010 enaka za vse naše apartmaje. Dan za izmeno je petek, in sicer po 14. uri. To določilo je posledica mnenj sindikalnih zaupnikov, da v primeru nenadne odpovedi letovanja sproščeno enoto lahko še vedno ponudimo drugim interesentom vsaj v obliki vikend paketa.

Kriteriji za izbiro upravičencev pri najetu apartmajev so enaki kot pri prejšnjem vpisu. Pri točkovanju upoštevamo, kdaj je oseba nazadnje koristila sindikalni apartma, vsako leto pokojninske dobe, članstvo v sindikatu od leta 1994, pokojninsko dobo v Skupini PV in letovanje s šoloobveznimi otroci (velja za osnovno- in srednješolce do dopolnjenih 19 let za termine v času počitnic).

Negativne točke iz naslova 'zadnjega koriščenja apartmaja' upoštevamo za vse razpisane termine.

TERMINI ZA NAJETJE APARTMAJEV

JANUAR: 1., 8., 15., 22. in 29.;

FEBRUAR: 5., 12., 19. in 26.;

MAREC: 5., 12., 19. in 26.;

APRIL: 2., 9., 16., 23. in 30.;

MAJ: 7., 14., 21. in 28.;

JUNIJ: 4., 11. in 18.

(osenčena datuma pomenita proste dneve za šoloobvezne otroke)

Interesentom za najetje apartmajev predlagamo, da vpišejo največ tri enakovredne termine, po možnosti v različnih krajih, kjer imamo apartmaje.

Točkovanje bo objavljeno na oglasnih deskah. Morebitne napake je možno popraviti v tajništvu sindikata, soba 205, do vključno srede, 21. oktobra 2009.

Vpis zamudnikov in neizbranih kandidatov bo od ponedeljka, 2. novembra, dalje, vsak dan med 7. in 15. uro, v petek do 13. ure, v tajništvu sindikata in organov upravljanja.

Znesek najetja apartmaja bo treba poravnati v treh zaporednih mesečnih obrokih; prvega po prihodu z letovanja.

PROSTI APARTMAJI V LETU 2009

Snovik: 30. oktobra, od 27. novembra do 25. decembra (prednost pri rezervaciji imajo letovalci, ki nameravajo v primeru zgodnjega pričetka smučarske sezone smučati na Krvavcu),

Lendava: 18. decembra,

Rogla: vsi termini do 11. decembra.

Člani sindikata in člani kluba upokojenec se lahko prijavite na proste kapacitete v tajništvu sindikata (telefon 586 1111, int. 1612) vsak delovni dan od 7. do 15. ure (ob petkih do 13. ure) do zasedbe prostih mest.

O morebitnih prostih apartmajih zaradi nenadnih odpovedi dobite informacije tudi na avtomatskem telefonskem odzivniku 080 98 93 (izbira 3).

V primeru, da ne bo kandidatov za koriščenje tedenskega aranžmaja, bo možno po dogovoru koristiti tudi vikend paket. Zanj se lahko dogovorite en teden pred odhodom na letovanje.

OZIMNICA

Nakup jabolk in krompirja pri Kmetijski zadrugi Šaleška dolina bo možen od ponedeljka do petka med 12. in 16. uro v Sadjarstvu Turn, Hrastovec 1. Ponudba s cenami in datum pričetka prodaje ozimnice bosta objavljena kasneje.

Ponujeno blago bodo lahko prevzeli in plačali na običajen način (v dveh obrokih) samo tisti naši člani, ki imajo poravnane vse obveznosti do sindikata. Člani, ki so pri plači za avgust prejeli tudi obvestilo o neplačanih obveznostih do Sindikata, se morajo najprej oglasiti v tajništvu Sindikata. S seboj morajo prinesiti kopijo zadnje izplačilne kuverte in kopijo obvestila delodajalca s seznamom neporavnanih obveznosti. Nakup bo možen samo v obliki izrednega posojila iz blagajne vzajemne pomoči. Blago bodo lahko prevzeli le na osnovi posebne naročilnice, ki jo izda Sindikat.

RAZPORED TELOVADNIC ZA SEZONO 2009/2010

DAN	TERMIN	KRAJ	PANOGE	OBRAT
Ponedeljek	16.00 – 19.00	ŠCV nova telovadnica	Rokomet, odbojka, nogomet, košarka	Za zaposlene SPV
	18.30 – 20.00	OŠ Šalek	Rekreacija	Klub upokojencev
	20.00 – 21.30	OŠ Šalek	Badminton	Za člane ŠD
	19.00 – 20.00	Glasbena šola	Vadba z avtogenim treningom	Za članice ŠD
	20.00 – 21.30	ŠCV stara telovadnica	Organizirana vadba	Za zaposlene SPV
Torek	18.00 – 20.00	OŠ Šalek	Badminton	Za člane ŠD
	18.00 – 19.30	Vinska Gora	Košarka-nogomet	Za zaposlene SPV
	18.00 – 20.00	OŠ Pesje	Odbojka	Za zaposlene SPV
	19.00 – 21.00	Rdeča dvorana	Namizni tenis	Za člane ŠD
	19.00 – 20.30	OŠ Dobrna	Košarka, odbojka, nogomet	Za člane ŠD
	17.30 – 19.00	OŠ Gorica	Odbojka	Za zaposlene SPV
Sreda	18.00 – 19.00	ŠCV nova telovadnica	Nogomet	Jamski reševalci
	18.30 – 20.00	OŠ Šalek	Odbojka	Za zaposlene ženske SPV
	18.00 – 20.00	Topolšica	Odbojka	Za zaposlene SPV
Četrtek	17.00 – 18.00	Mrož-bivši TO	Streljanje	Za člane ŠD
	19.30 – 21.00	OŠ Gustav Šilih	Aerobika, joga, košarka	Za zaposlene ženske SPV
	19.15 – 20.45	OŠ Anton Aškerc	Rekreacija	Jamski reševalci
	19.30 – 20.30	OŠ Bratov Letonja	Košarka	Za člane ŠD
Petek	19.30 – 21.30	OŠ Livada	Košarka	Za zaposlene SPV
	19.00 – 21.00	Rdeča dvorana	Plezanje	Za člane ŠD
	19.00 – 20.00	Glasbena šola	Aerobna vadba	Za članice ŠD
Sobota	19.00 – 20.30	ŠCV rdeča telovadnica	Rekreacija	Za člane ŠD

URNIK VELJA OD 1. 10. 09 DO 30. 4. 2010. REKREACIJA JE NA LASTNO ODGOVORNOST!

NAPOVEDNIK AKCIJ ŠPORTNEGA DRUŠTVA

PLESNI TEČAJ /začetni in nadaljevalni/ v oktobru

KOSTANJEV TENIŠKI TURNIR DVOJIC – 4. 10. 2009,
Športni center Jezero ali Bela dvorana

FITNESI – od 1. 10. 2009

POHOD 3. 10. 2009 – Meškova pot

KOLESARSKA TRANSVERZALA – zaključek 16. 10.
2009 ob 18.00 v Restavraciji Jezero

PLAVALNI TEČAJ – začetni od 9. 11. do 20. 11. in
nadaljevalni od 9. 11. do 13. 11. 2009

SMUČARSKÉ KARTÉ – prodaja v prvi polovici okto-
bra

ŠPORTNE IGRE Skupine PV – 7. 11. 2009 v telovadni-
cah in Beli dvorani

POHOD 14. 11. 2009 – izlet v neznano

ZAKLJUČNI PLES ŠD v Vinski Gori 5. 12. 2009

BOŽIČNI ODDIH v Kranjski Gori od 23. 12. do 27.
12. 2009

Rezervirajte si čas!

PARI NK RUDARJA V ŠTIRIH KROGIH NOGOMETNEGA PRVENSTVA 2009/10 V OKTOBRU:

12. krog, 3. oktober Rudar : Olimpija,
13. krog, 17. oktober Domžale : Rudar,
14. krog, 24. oktober Rudar : Luka Koper,
15. krog, 28. oktober CM Celje : Rudar.

SEZONSKÉ VSTOPNICE ZA ROKOMET

Športno društvo obvešča svoje člane, ki so naročili se-
zonske karte za rokomet, da jih bodo lahko prevzeli od
1. oktobra v TIC v Rdeči dvorani.

V SPOMIN ANI ROZI HRIBAR

Ana Roza HRIBAR
1939–2009

20. septembra je po hudi
bolezni umrla Ana Roza
Hribar, upokojena inženir-
ka rudarstva.

Rodila se je leta 1939 v
Ljubljani. Po končani Ru-
darski tehniški šoli je svojo
prvo zaposlitev našla leta
1958 v Rudniku rjavega
premoga v Kočevju, kjer
je bila zaposlena do leta
1960.

28. decembra 1960 se je zaposlila v Rudniku lignita
Velenje. Najprej je delala v Tehničnem sektorju pri
glavnem inženirju RLV. Nato je bila med leti 1962 in
1982 tehnica v Projektivni službi, tehnica obrata v Štu-
dijskem oddelku, planerka v Pripravi dela in tehnica v
Plansko-analitski službi.

Leta 1981 je končala študij na prvi stopnji Fakultete
za rudarstvo in pridobila naziv inženirka rudarstva. Od
leta 1982 do 1990 je opravljala zahtevnejša rudarska
in tehnološka dela v Zračanju.

V podjetju je bila dejavna tudi na drugih področjih.
Bila je najprej podpredsednica in nato v letih 1987 do
1990 predsednica Delavskega sveta Delovne skupno-
sti skupnih služb. Bila je tudi članica Stanovanjske ko-
misije pri Delavskem svetu ter predsednica Sindikata
Skupnih služb RLV.

Dejavna je bila tudi v družbeno-političnem življe-
nju v Velenju in Pesju, kjer je bila doma. Kot pred-
sednica nekdanje Samoupravne interesne skupnosti
za izobraževanje je s svojo vztrajnostjo dosegla, da
je bila zgrajena telovadnica pri OŠ v Pesju. Za svoje
delo v Krajevni skupnosti, pri gradnji telovadnice ter
za vztrajnost je bila nagrajena z odlikovanjem dela s
srebrnim vencem.

Svoje dejavno življenje je nadaljevala tudi po upokoji-
tvi leta 1990. Ko je bil leta 1994 ustanovljen Območni
odbor stranke upokojencev Desus, je bila izvoljena za
podpredsednico, čez leto pa je prevzela delo predse-
dnice in na tej funkciji je bila do svoje smrti.

Od leta 1998 do 2005 je bila podpredsednica Sveta
stranke Desus na republiškem nivoju, nato pa članica
Sveta.

Ana Roza Hribar je bila svetnica Mestne občine Vele-
nje tretji mandat in prav toliko časa tudi podžupanja
Mestne občine Velenje. Leta 2006 je bila izvoljena za
predsednico Medobčinske zveze društev upokojencev
Velenje.

Kot predstavnica Vlade RS je bila članica Sveta Zavoda
za zaposlovanje Slovenije in članica Sveta Centra za
socialno delo Velenje.

Ani Rozi Hribar, vsestransko dejavni, prizadevni in
vztrajni upokojenki Premogovnika Velenje, izrekamo
poslednji pozdrav »srečno«.

Nagradna križanka Gost Velenje

						AVTOR: DUŠAN KOVAČIČ	UČENKA ČETRTEGA RAZREDA	VOJAŠKA ZVEZA DRŽAV	ISLAMSKO PRAVO, TEMELJEČO NA KORANU	DREVO TROPŠKE AFRIKE		LISTNATO DREVO Z MOČ- NIMI VEJAMI	ZNIŽANJE CENE	EMIL NAVINEŠEK	RIBEŽEN	LUKA IN PROVINCA NA JAPONSKEM
						BOLJŠI KOZAREC KELIHASTE OBLIKE					ODRSKO GLASBENO DELO TOMAŽ LEPSA					
						STROKOV- NJAK ZA ELEKTRONIKO										
						PREBIVALEC TIROLSKE								BENJAMIN IPAVEC		
						ITALIJANSKA TV				LOJZE VODOVNIK	POROGLJIV SMEH ZELENICA V PUŠČAVI			HELJ		
						KLADA ZA SEKANJE DRV IGRALKA LOLLOBRIGIDA					PESNICA MAURER REŽISER JOŽE					
														7. GRŠKA ČRKA	LJUDJE PRI- BUŽNO ISTE STAROSTI	OGNENIK NA JAPONSKEM
	MESTO PRI TORINU	DRŽAVNA EKIPA	INDIJSKI OREH, ANAKARDIJ, AKAŽU	NINA RICCI	VDOLBINA V STENI POLT				DRAGO JANČAR	VRV ZA UTRDIČEV JAMBORA MESTO V BELGIJI						
NEMŠKI ROMANTIČNI PESNIK (CLEMENS)								SLADKORNA BOLEZEN UVOZ								
POVRAČILNI UKREPI											SUKARKA KOBILCA STARA ENOTA ZA DELO					
AVSTRIJSKA POROČE- VALNA AGENCIJA				NATAŠA LAČEN		KILOMETER DEGENERI- RANEC			NAPRAVA ZA OGREVANJE TOMAŽ DOMICELJ					ERNA MUSER ITALIJAN. NAFTNI KONCERN		
SKRAJINI KONEC POLOTOKA NASELJE V ZGORNJEM DELU POLJANSKE DOLE				DEL FRAKA	PRILAGODI- TVENI ČLEN, VMESNIK						ENOTA ZA MERJENJE NASPROTJE OD OBSTOJA					
NAŠ FIZIK (BOŠTJAN)					DUKE ELINGTON			POŠKODBA ZARADI DRGNJENJA ZAGOVORNIK OPTIMIZMA								PRIPADNIK SEVERNOAM. INDIJAN. PLEMENA
IZRAELSKI OČAK					VIOLINIST OZIM MESTO NA NI- ZOZEMSKEM				EKSPEDICLA	KRAJŠI NAZIV ZA RIO DE JENEIRO	EMA (LJUBKO- VALNO)					
RENIJ			KDOR SPRE- JEMA GOSTE DRAMATIK (IVAN)								BORIS OREL VARNOSTNI SVET			IGOR PRETNAR IVO JAN		
IZGRED								VOJAŠKA ENOTA								
SPODNJI DEL PASJE NOGE ATLETSKO ORODJE					ERIC IDLE AMERIŠKI IGRALEC PACINO			POSTOPAČ METULJ Z OČESNIMI LISAMI NA KRILIH								
SVETLI DELI DNEVA			GRABENA KAMNINA ANGLEŠKO SVETO PIVO							ETUL, TUL	Nagradna križanka GOST Geslo napišite na dopisnico in jo pošljite do 16. oktobra 2009 na naslov: uredni- šтво Rudarja, Premogovnik Velenje, Par- tizanska 78, 3320 Velenje. 1. nagrada nedeljsko kosilo v Restavra- ciji Jezero, 2. nagrada pizza Arkada v okrepčevalnici Arkada, 3. nagrada 2 kre- mni rezini v Restavraciji Jezero.					
INKOVSKI VLADAR				LAIKI ALUMINIJ												
MILANSKA OPERNA HIŠA					NAJVEČJI NARODNI PARK V VZHO- DNI AFRIKI											
ČEŠKI PISATELJ ČAPEK						DOLG, OZEK IN TANEK KOS BLAGA										

Rešitev nagradne križanke Premogovnika Velenje, objavljene v Rudarju 7/2009, je geslo: »Okoli premoga se vse vrti«. Nagrajenci so Duško Stevanović, Velenje, Peter Laure, Šoštanj, in Kristina Jelen, Polzela. Nagrade bodo prejeli po pošti. Čestitamo!

100% ČISTA PITNA VODA!

Poskrbite za svoje zdravje, zagotovite si varnost pred virusi, bakterijami in težkimi kovinami.

Pijte čisto in neoporečno vodo brez prekuhavanja tudi ob naravnih ujmah.

Pijte Aquavallis
vedno čisto
vodo!

Zaposlenim v Skupini
Premogovnik Velenje nudimo
možnost obročnega plačila
preko plače.

HTZ Velenje, I.P., d.o.o.
Partizanska cesta 78
SI-3320 Velenje

info@aquavallis.si
www.aquavallis.si

MODRA ŠTEVILKA
080 81 89

AquaVallis
VEDNO ČISTA VODA